KOSKA MAAILMA EI OLE VALMIS

kehitys utveckling

MAALISKUU 1.2017

HAURAS VALTA

Myanmarin Aung San Suu Kyi tasapainoilee kansan ja armeijan välissä. Ihmisoikeusloukkaukset varjostavat vaalivoittajan alkutaivalta.

ULKOASIAINMINISTERIÖ_UTRIKESMINISTERIET

KUIVUUDEN KURITTAMAT | EL SALVADORIN VÄKIVALLAN KIERRE | LEHMÄNLANTAA AFRIKKAAN

KUVA LIISA TAKALA

Helena Kahiluoto on Suomen ensimmäinen kestävyystieteen professori. Hänen ominta alaansa on tutkia ruokaturvaa ja ruokajärjestelmien kestävyyttä. Muita ihmiskunnan kohtalonkysymyksiä ovat maapallon ilmaston lämpeneminen, vesien rehevöityminen ja energiantuotanto. ”Ne kaikki on ratkaistava, jotta ihmiskunta ja maapallo pelastuisivat”, Kahiluoto sanoo.

S. 42

Etelä-Afrikan Johannesburg houkuttaa muuttajia kaikkialta Afrikasta. **John** (vas.) on kotoisin Kongon demokraattisesta tasavallasta ja asunut Yeovillen monikulttuurisessa kaupunginosassa vuodesta 2004. Hän elättää itsensä parturina. Bisnes menestyy, koska kongolaiset haluavat laitatuttaa hiuksensa ja partansa maanmiehellään.

KUVA MIORA RAJAONARY/NATIVE AGENCY

KANNEN KUVA LIISA TAKALA

_ SISÄLTÖ

4 **MAAILMAN MAKASIINI**

11 **PÄÄKIRJOITUS**

12 **MYANMAR: ROUVA VALTIONKANSLERI**
Aung San Suu Kyi johtaa maata, jossa on sodittu lähes 70 vuotta. Armeijan ote on yhä vahva.

18 **MYANMAR: KATOAVAA KAUPUNKIHISTORIAA**
Entisen pääkaupungin Yangonin historiallinen keskusta uhkaa hävitä uusien rakennusten tieltä.

20 **EL SALVADOR: VÄKIVALLAN VARJOSSA**
Jengien valtataistelu tuottaa turvattomuutta ja täyttää vankiloita.

23 **LIBERIA: EI VAIN UHREJA**
Liberian sisällissodissa taisteli lukuisia tyttöjä. Myöhemmin heidät unohdettiin. Miksi, kysyy **Leena Vastapuu**.

24 **SOMALIMAA: JOKAINEN PISARA TALTEEN**
Maaseutukylissä ratkaistaan, miten Somalimaa selviää kuivuudesta.

28 **SRI LANKA: DEN LÅNGA VÄGEN TILLBAKA**
Inbördeskriget lämnade djupa spår. Nu återvänder tamiler från exilen i Indien för att bygga en framtid för sina barn.

32 **ETELÄ-AFRIKKA: KAIKKI YHDESSÄ**
Yeovillen kaupunginosa Johannesburgissa houkuttaa siirtolaisia eri puolilta Afrikkaa. Se on säästynyt ulkomaalaisvastaisilta mellakoilta, jotka ovat koetelleet viime aikoina kaupungin muita lähiöitä.

42 **AJATUSTEN TUULETTAJA**
Kestävyystieteen professori **Helena Kahiluoto** haluaa viedä Euroopan lantaa Afrikan pelloille. Se lisäisi satoja ja vähentäisi aliravitsemusta, rehevöitymistä ja väkivaltaa.

46 **PINNALLA**
Afrikalla on eniten hävittävää, jos Yhdysvaltain presidentti **Donald Trump** ryhtyy säästämään kehitysyhteistyöstä.

48 **VAPAALLA**
Botswanassa kaikki on hyvin, Meksikossa ei mikään.

52 **SUOMI TEKEE**

53 **SUOMI TUKEE**

54 **TULIAISET**
Seela Sinisalo oppi Keski-Amerikassa kannustamaan ja kiittämään.

55 **SARJAKUVA**

KOONNUT MINTTU-MAARIA PARTANEN

Muuttoliike *muokkaa* kehityspolitiikkaa

Euroopan unioni uudistaa kehityspolitiikkaansa. Linjauksen pitäisi miellyttää 27 jäsenmaata.

SAMULI SIIRALA

TAVOITE ON uudistaa Euroopan unionin kehityspolitiikan linjaus, joka ohjaa EU:n ja sen jäsenmaiden kehitysyhteistyötä seuraavat 10–15 vuotta.

Neuvotteluihin osallistuvat kaikki nykyiset jäsenmaat Britanniaa lukuun ottamatta.

Linjapaperi eli konsensus luo EU:lle yhteisen kannan globaaleihin neuvotteluihin. Se pitäisi huomioida myös muussa politiikassa, kuten kauppa-, turvallisuus- ja ulkosuhdepolitiikassa. Lopputulos on jäsenmaiden ja Euroopan parlamentin kompromissi.

”Viimeisessä vaiheessa viilataan yksittäisiä sanoja ja pilkun paikkaa”, kertoo neuvotteluja seuraava ulkoministeriön tarkastaja **Johanna Rasimus**.

EU:n komissio, parlamentti ja jäsenmaat hyväksyvät lopullisen linjapaperin tämän vuoden aikana.

Edellinen linjaus on vuodelta 2006, ja se perustui YK:n vuosituhattavoitteisiin. Nyt kehityspolitiikan pitäisi toteuttaa uusia kestävän kehityksen tavoitteita.

”Maailma on kymmenessä vuodessa monimutkaistunut. Jäsenmaiden pitäisi myös itse toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteet, ei vain kehitysmaiden”, huomauttaa pääsihteeri **Rilli Lappalainen** Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistyksestä Kehyksestä.

KIISTAA SEKSUAALIOIKEUKSISTA

Uutta on muuttoliikkeen näkyvyys kehityspolitiikassa. EU:n sisäpolitiikka luo paineen valjastaa kehitysyhteistyö torjumaan muuttoliikettä erityisesti Afrikasta Eurooppaan.

”EU ON EDELLEEN SUURIN GLOBAALI KEHITYSYHTEISTYÖTOIMIJA, JOTEN SEN POLITIIKALLA ON MERKITYSTÄ.”

Kehitysyhteistyön tekijät toivovat, että köyhyyden vähentäminen pysyy kehityspolitiikan ytimenä eikä kehitysyhteistyö muutu turvallisuuspolitiikan välineeksi.

”Suurin huolemme on, miten muuttoliike kirjataan lopulliseen paperiin”, Rilli Lappalainen sanoo.

Yleinen toive on, että kehitysyhteistyö puuttuu ennen kaikkea muuttoliikkeen syihin, kuten toimeentulo-ongelmiin ja yhteiskuntien epävakauteen, ja sitä kautta vähentää muuttoliikettä.

Yksi neuvottelujen suurimmista kiistoista koskee seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia. Konservatiivisimmat jäsenmaat vastustavat voimakkaasti oikeuksien korostamista linjauksessa.

”Osa jäsenmaista hyväksyisi aiheen käsittelyn osana terveyspalveluja, mutta enemmistölle kysymys on ihmisoikeuksista”, Johanna Rasimus arvioi.

YRITYKSET AVUN RAHOITTAJIKSI

Uudessa linjauksessa halutaan korostaa yritysten ja investointien merkitystä kehityspolitiikassa. Jäsenmaat käyttävät aiempaa vähemmän julkista rahaa kehitysyhteistyöhön, joten ne etsivät rahoittajiksi yrityksiä. Järjestöjen rooli sitä vastoin pienenee.

”On vaarallista ajatella, että yritykset yksinään tuovat puuttuvat rahat ja ratkaisevat ongelmat. Vakaa yhteiskunta tarvitsee kaikkia toimijoita”, Rilli Lappalainen muistuttaa.

Samaan aikaan EU haluaa lisätä tukea heikoimmille väestöryhmille ja hauraimmille valtioille. Ne harvoin kiinnostavat voittoa tavoittelevia yrityksiä.

Kehityspolitiikan linjaus ei ole oikeudellisesti velvoittava, joten jäsenmaat voivat poiketa siitä ilman rangaistuksia. Jäsenmaat tekevät edelleen omaa kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä EU:n rinnalla.

Esimerkiksi Saksa korostaa ilmastonmuutoksen torjuntaa, Välimeren maat maahanmuuton vähentämistä. Pohjoismaat taas painottavat sukupuolten tasaarvoa, Itä-Euroopan valtiot lähialueidensa demokratisoitumista.

Eroista huolimatta konsensuksella on painoarvoa.

”EU on edelleen suurin globaali kehitysyhteistyötoimija, joten sen politiikalla on merkitystä”, Lappalainen arvioi.

KEHITYSYHTEISTYÖ

Suomi on sitoutunein

SUOMI on yltänyt ensimmäiseksi kansainvälisessä vertailussa, joka mittaa rikkaiden maiden sitoutumista kehitysmaiden kehittämiseen. Viime vuonna Suomen sijoitus oli neljäs heti Tanskan, Ruotsin ja Norjan jälkeen.

Vertailun toteuttaa yhdysvaltalainen ajatushautomo Global Center for Development (CGD), joka on laatinut indeksinsä vuodesta 2003 lähtien. Vertailuun osallistuu 27 valtiota.

Vertailussa tarkastellaan kehitysyhteistyön lisäksi kauppaa, ympäristönsuojelua, teknologiaa sekä turvallisuus-, talous- ja maahanmuuttopolitiikkaa.

CGD kehuu Suomen kehitysyhteistyön laatua hyväksi, apua pitkäjänteiseksi ja työn raportointia läpinäkyväksi. Viime vuonna tosin brittiläisen Aid Transparency Indexin mukaan Suomen kehitysyhteistyöstä on vaikea saada ajantasaista tietoa.

CGD kiittää Suomea myös siitä, että se edistää ympäristönsuojelua, teknologiaa ja kansainvälistä rahapolitiikkaa. Lisäksi Suomi sijoittaa tutkimukseen ja vastustaa veroparatiiseja.

Moitteita Suomi saa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vähäisestä määrästä. Suomi myös rajoittaa ulkomaisten yritysten osallistumista palveluiden kilpailutuksiin.

Vertailun tiedot ovat peräisin vuodelta 2014, jolloin kehitysyhteistyömäärärahojen osuus oli 0,59 prosenttia Suomen bruttokansantulosta. Se selittää osaltaan Suomen hyvää sijoitusta.

Tulevina vuosina Suomen sijoitus todennäköisesti huononee, sillä vuonna 2016 määrärahojen bktl-osuuden ennakoidaan laskevan 0,38 prosenttiin. Myös tutkimusvaroja on supistettu aikaisemmasta.

UNHCR/ELJIN BYUN

Lapset noutavat vettä pakolaisleirillä Etelä-Sudanissa.

HUMANITAARINEN APU

PUOLET PYYDETYSTÄ TOTEUTUI

VUONNA 2016 YK anoi humanitaariseen avustustyöhön ennätykselliset 21 miljardia euroa. Summasta se sai 57 prosenttia eli 12 miljardia euroa.

Parhaiten YK sai varoja toimintaansa Burundissa, Etelä-Sudanissa, Irakin Mosulissa sekä Syyriassa ja sen lähialueilla. Heikoiten rahoittajat vastasivat hätäapuvetoomuksiin Gambiassa, Libyassa ja Hondurasissa.

TASA-ARVO

SAMA PALKKA SAMASTA TYÖSTÄ

KAHDEKSAN miestä omistaa yhtä paljon kuin puolet maailman ihmisistä, kertoo brittiläisen avustusjärjestön Oxfamin raportti.

Tammikuussa julkaistu raportti huomauttaa sukupuolten epätasa-arvosta. Jos kehitys jatkuu nykyisellään, kestää 170 vuotta ennen kuin naisille ja miehille maksetaan samaa palkkaa samasta työstä kaikkialla maailmassa, Oxfam laskee. (IPS)

MILAGROS SALAZAR/IPS

Kuva Perun Andeilta.

FILIPPIINIT

PERHE-SUUNNITTELU TAKKUAA

FILIPPIINEILLÄ hyväksyttiin laki lisääntymisterveydestä vuonna 2012, mutta katolinen kirkko estää sen toteutumisen. Kirkko ei hyväksy lain kohtaa, joka lupaa köyhille naisille ehkäisypalveluja ilmaiseksi. Filippiiniläisistä 80 prosenttia on katolilaisia.

Kyselyjen mukaan kahdeksan kymmenestä filippiiniläisnaisesta haluaisi rajoittaa raskauksiensa määrää. Ehkäisyä käyttää vain 38 prosenttia naisista.

Maailman terveysjärjestön WHO:n mukaan useampi kuin joka neljäs lapsi syntyy Filippiineillä ei-toivottuna. (IPS)

LATINALAINEN AMERIKKA

FRANS CHÁVEZ/IPS.

Monissa Latinalaisen Amerikan maissa koulut yrittävät parantaa lasten ravitsemusta. Kuva Boliviasta.

Huono ruoka lihottaa

YLI PUOLET Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen asukkaista on ylipainoisia. Heistä joka neljäs kärsii liikalihavuudesta. Paino-ongelma koskee erityisesti naisia ja lapsia.

Ylipainoa selittää usein kehno mutta kaloripitoinen ravinto. Se myös kasvattaa terveysmenoja ja heikentää työvoiman laatua, mikä puolestaan vaarantaa kehityksen, YK arvioi. (IPS)

SANANVAPAUS

Verkkoyhteys poikki

VALTIOT eri puolilla maailmaa estivät kansalaisiltaan internetin käytön yli 50 kertaa vuonna 2016, kertoo digitaalista sananvapautta puolustava Access Now -järjestö.

Ugandassa ja Gambiassa tietoverkko suljettiin vaalien aikana, Etiopiassa poliittisten levottomuuksien takia. Kolmessa maassa verkkoyhteydet katkaistiin, koska haluttiin estää opiskelijoita lunttaamasta loppukokeissa.

Tietoverkon sulkemisesta koituu valtioille suuria taloudellisia tappioita. Vuonna 2015 maailman kansantuotteesta katosi sen vuoksi yli kaksi miljardia euroa, arvioi yhdysvaltalainen Brookings-instituutti. (IPS)

ETIOPIA

PAKOLAISET TÖIHIN

TYÖTTÖMYYS on vakava ongelma Etiopiassa, jonka satamiljoonainen väestö kasvaa 2,5 prosentin vuosivauhtia. Maa on myös ottanut vastaan yli 700 000 pakolaista naapurimaista, mutta heille ei ole annettu lupaa työntekoon.

Euroopan unioni, Britannia ja Maailmanpankki ovat tarjoutuneet rahoittamaan liki 500 miljoonalla eurolla kahta Etiopiaan rakennettavaa teollisuuspuistoa, jotka työllistäisivät 100 000 henkeä. Ehtona on, että kolmannes työntekijöistä olisi pakolaisia. (IPS)

LÄNSI-AFRIKKA

MARC-ANDRÉ BOISVERT/IPS

Terveystyöntekijät desinfioivat jalkineensa poistuessaan eristysteltasta ebolan hoitoharjoituksen jälkeen Norsunluurannikolla.

Kuka antaisi ebolarokotteen?

EBOLAAN on kehitetty toimiva rokote, mutta kestää pitkään ennen kuin se saadaan markkinoille. Rokotteen pitää läpäistä mittavia turvallisuustarkistuksia.

Lisäksi Liberiassa, Sierra Leonessa ja Guineassa on koulutettava osaavaa terveydenhoitohenkilökuntaa ja houkuteltava se pysymään kotimaassaan.

Maailman terveysjärjestön WHO:n mukaan Liberiassa on vain 14 lääkäriä miljoonaa asukasta kohden. Nigeriassa vastaava luku on 408.

Ebola on viruksen aiheuttama verenvuotokuume. Länsi-Afrikassa siihen kuoli vuosina 2013–2016 yhteensä noin 11 000 ihmistä, joista valtaosa Guineassa, Liberiassa ja Sierra Leonessa. (IPS)

MALAWI

LAAJAKAISTA MAASEUDULLE

MALAWI rakentaa ensimmäisenä maailmassa valtakunnallista laajakaistaverkkoa, joka hyödyntää television käyttämien kaistojen väliin jääviä taajuuksia. Asukkaat kytkeytyvät internetiin langattoman lähiverkon kautta.

Hanke kestää yhdeksän kuukautta, ja sen toteuttaa kaupallinen C3-yritys.

YK:n televiestintäliitto ITU pitää hanketta järkevänä ja kustannustehokkaana tapana laajentaa verkkoyhteys kaupunkien ulkopuolelle. Alle seitsemällä prosentilla Malawin maaseudun asukkaista on internetyhteys. (IPS)

NICARAGUA

ISMAEL LOPÉZ/IPS

Nicaragualainen Josefina Rodríguez kuuluu naisten vähemmistöön, joka omistaa maata.

Maata naisille

NICARAGUAN laki takaa naisille oikeuden hankkia maata, mutta lakia noudatetaan huonosti. Naisjärjestöjen mukaan tiloilla työskentelevistä naisista vajaa viidennes on saanut maata nimiinsä.

Naisviljelijöiden osuuskuntien liiton jäsenistä 40 prosenttia joutuu yhä vuokraamaan peltoja omistamisen sijaan. Järjestö syyttää perinteistä miesvaltaa sekä poliittisen tahdon ja taloudellisten resurssien puutetta. (IPS)

INTIA

TURVAA NAISILLE

NAISIIN kohdistuvat rikokset, kuten raiskaus, häirintä ja ahdistelu, ovat lisääntyneet Intiassa 60 prosenttia muutamassa vuodessa. Vuonna 2014 raportoitiin yli 300 000 naisiin kohdistunutta väkivallantekoa.

ActionAid-järjestön kyselyyn vastanneista naisista 79 prosenttia kertoi kokeneensa ahdistelua tai väkivaltaa.

Pääkaupungissa Delhissä perustettiin viime syksynä Poliisin ystävät -kansalaispartio, joka suojelee naisia virkavallan apuna. Partiossa on mukana väkeä entisistä sotilaista kotiäiteihin. Lisäksi 40 naispoliisia on saanut koulutusta kamppailulajeissa. Charlien enkeleiksi nimetty ryhmä päivystää koulujen ja metroasemien ympäristössä.

Monet kansalaisjärjestöt kampanjoivat naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. Uttar Pradeshin pääkaupungissa Lucknowissa perustettu Punainen prikaati opettaa naisille itsepuolustustaitoja ja puhuttaa näitä loukkaavia miehiä. (IPS)

CHILE

Ei enää kidutusta

CHILE kieltää kidutuksen 26 vuotta sotilasdiktatuurin päättymisen jälkeen.

”Laki ei riitä. On muutettava koko kulttuuri asevoimissa, poliisissa, vankiloissa ja muissa valtion laitoksissa”, sanoo **Cath Collins** Diego Portales -yliopistosta. Hän johtaa laitosta, joka valvoo oikeusturvan toteutumista siirtymäkautena.

Jopa puolta miljoonaa chileläistä kidutettiin **Augusto Pinochetin** sotilasjuntan aikana vuosina 1973–1990. (IPS)

KOONNUT MINTTU-MAARIA PARTANEN
GRAFIIKKA JUHO HIILIVIRTA **KUVA** ULKOMINISTERIÖ

Sadan vuoden KEHITYSMATKA

Suomi on kulkenut sadassa vuodessa kehitysavun saajasta sen antajaksi. Testaa tietosi Suomen kehityksestä ja kehitysyhteistyöstä.

1 **Talvisodan aikana vuosina 1939–1940 ruotsalaiset nuoret keräsivät rahaa suomalaisten lasten auttamiseksi. Kuinka paljon keräys tuotti?**
a) Satatuhatta markkaa
b) Miljoona markkaa
c) Kolme miljoonaa markkaa
d) Ei mitään

2 **Maailmanpankki myönsi Suomelle kehitysyhteistyöksi laskettavia lainoja vuosina 1950–1975. Minä vuonna viimeinen laina maksettiin takaisin?**
a) 1960
b) 1970
c) 1980
d) 1990

3 **Kuinka suureksi Suomen kehitysavun osuus bruttokansantulosta arvioidaan vuonna 2017?**
a) 0,2 %
b) 0,4 %
c) 0,7 %
d) 10 %

4 **Vuosina 1941–1945 syntyneiden suomalaisten naisten elinajanodote oli 61 vuotta. Minkä kehitysmaan nykytilannetta se vastasi?**
a) Mongolian
b) Nepalin
c) Ugandan
d) Sierra Leonen

Etiopiassa naisten elinajanodote oli viime vuonna 64 vuotta.

HANNAMARI SHAKYA

Kenia on yksi Suomen pitkäaikaisimmista kehitysyhteistyökumppaneista. Vuonna 1967 Pohjoismaat tukivat yhdessä muun muassa osuustoimintaa.

Vuonna 2015 lähes yhtä moni tyttö kuin poikakin aloitti koulun. Kuva Myanmarista.

LIISA TÄKÄLÄ

5 **Suomi tukee kehitysmaissa erityisesti koulutusta. Vuonna 1990 peruskoulun aloitti 82 prosenttia kehitysmaiden lapsista. Mikä on nykytilanne?**
a) 80 %
b) 91 %
c) 96 %
d) 100 %

6 **Monet suomalaiset kehitysjärjestöt pyrkivät vähentämään tyttöjen sukuelinten silpomista eri puolilla maailmaa. Kuinka monta tyttöä silvotaan päivittäin maailmassa?**
a) 1 000
b) 3 000
c) 5 000
d) 8 000

7 **YK osti Suomesta tavaraa yli 20 miljoonalla eurolla vuonna 2014. Mitä tuotteita se osti?**
a) Turussa valmistettuja ehkäisykapseleita
b) Kypäriä rauhanturvaajille
c) Leipää Syyrian pakolaisleireille
d) Suomessa painettuja koulukirjoja

8 **Kuinka monta vietnamilaista juo "Suomi-vettä" eli asuu Suomen tuella rakennettujen vesilaitosten alueella?**
a) 40 000
b) 400 000
c) 4 miljoonaa
d) 40 miljoonaa

9 **Suomen kumppanimaa Kenia nousi vuonna 2014 keskituloiseksi maaksi. Kuinka suuri osa kenialaisista elää yhä äärimmäisessä köyhyydessä?**
a) Joka kymmenes
b) Joka neljäs
c) Lähes puolet
d) Kolme neljästä

10 **Afrikassa Suomen kehitysyhteistyön pääkumppanimaita ovat Etiopia, Tansania, Kenia, Sambia ja Mosambik. Minkä maan kanssa Suomi käy eniten kauppaa?**
a) Kenian
b) Tansanian
c) Etiopian
d) Sambian

Oikeat vastaukset sivulla 53. Tee koko tietovisa osoitteessa **kehityslehti.fi**.

HAASTATTELU

TEKSTI MINTTU-MAARIA PARTANEN
KUVA EEVA ANUNDI

Parempi kuva *Afrikasta*

Laiton maahanmuutto ja terrorismi hiertävät Euroopan unionin ja Afrikan suhdetta. Jotain on tehtävä, sanoo EU:n Afrikka-päällikkö Koen Vervaeke.

KOEN VERVAEKE
IKÄ: 57
TYÖ: EU:n ulkosuhdehallinnon Afrikka-osaston päällikkö
URA: Edustanut EU:ta Afrikan unionissa ja työskennellyt pitkään EU:n Afrikka-suhteiden parissa. Belgialainen diplomaatti ja suurlähettiläs.
KOULUTUS: Maisterin tutkinto historiasta ja taidehistoriasta Leuvenin yliopistosta.
MUUTA: Naimisissa, neljä lasta.

KOEN VERVAEKE, miten Euroopan unionin suhtautuminen Afrikkaan on muuttunut?
”Laiton maahanmuutto ja terrorismi ovat vaikuttaneet kielteisesti kansalaisten mielipiteisiin. Se taas on muuttanut EU:n poliittista ilmapiiriä ja tapaa puhua Afrikasta.

On kuitenkin hyvä, että kansalaiset ovat ensimmäistä kertaa kiinnostuneita EU:n Afrikka-politiikasta. Afrikasta puhutaan julkisuudessa aiempaa enemmän. Voimme kääntää mielipiteen myönteiseksi, sillä Afrikka tarjoaa Euroopalle mahdollisuuksia talouskasvuun ja laajaan yhteistyöhön.

Emme vielä tiedä, millaisia muutoksia Yhdysvaltojen poliittinen vallanvaihto tuo, mutta EU:n on otettava entistä suurempi rooli suhteiden ylläpitämisessä. Jo pelkkä maantiede velvoittaa Eurooppaa hyviin suhteisiin Afrikan kanssa.”

EU haluaa vahvistaa turvallisuutta osana kehitysyhteistyötään Afrikassa. Miksi?
”Erityisesti EU-maiden ulko- ja sisäministerit haluavat korostaa turvallisuuden roolia kehityspolitiikassa. Osa kehityspolitiikan toimijoista on kritisoinut, että turvallisuusnäkökulma tahraa perinteisen kehitysyhteistyön.

Uudet kestävän kehityksen tavoitteet linkittyvät kuitenkin vahvasti turvallisuuteen. Afrikassa kehitystä ei ole ilman turvallisuutta. Siksi EU:n pitää entisestään vahvistaa yhteyttä.

”JO PELKKÄ MAANTIEDE VELVOITTAA EUROOPPAA HYVIIN SUHTEISIIN AFRIKAN KANSSA.”

Rajavalvonta, tulli ja maahanmuuton hallinta ovat vain osa turvallisuutta. Emme tue turvallisuutta ilman arvojamme, kuten demokratiaa ja ihmisoikeuksia. Myös naisten aseman vahvistaminen ja yhteiskuntien vakaus ovat tärkeitä turvallisuudelle.”

Miten EU voi torjua terrorismin leviämistä Afrikassa ja sen ulkopuolella?
”Äärijärjestö Isis on laajentanut toimintaansa Irakista ja Syyriasta Libyaan. Se haluaa levittäytyä Libyan eteläisiin naapurimaihin. Terroristien kansainväliset yhteydet lisääntyvät entisestään, jos Isis, Somalian Al-Shabaab, Nigerian Boko Haram tai Pohjois-Malissa toimiva AQIM yhdistävät voimansa.

EU:n on toimittava ryhmittymiä vastaan yhteistyössä ääriliikkeiden kotimaiden kanssa. Yhteiskuntien vakaus ja turvallisuus ehkäisevät ääriryhmien syntymisen perimmäisiä syitä.”

MINTTU-MAARIA PARTANEN

SAMULI SIIRALA

TASA-ARVON SEURAAVAT SATA VUOTTA

KUN VALTIOIDEN JOHTAJAT kokoontuvat, yhteiskuvien naiset voi laskea yhden käden sormilla.

Naisjohtajien määrä lisääntyi viime vuonna yhdellä, kun rauhannobelisti **Aung San Suu Kyi** astui valtaan Myanmarissa. Vaikka hän ei voi perustuslain mukaan toimia presidenttinä, Suu Kyi on maansa tosiasiallinen johtaja.

Nainen valtionpäämiehenä ei väistämättä tarkoita tasa-arvoloikkaa muussa politiikassa.

Tasa-arvotyötä tekevät järjestöt ovat arvostelleet Suu Kyita siitä, ettei hän ole edistänyt naisten asemaa nykyistä ponnekkaammin. Maan 18 ministerin hallituksessa Suu Kyi on ainoa naisministeri. Parlamentin jäsenistä naisia on kymmenen prosenttia. Naispoliitikkojen vähäisestä määrästä huolimatta naiskiintiöt eivät saa maassa kannatusta.

Myös muut yhteiskunnan alueet kaipaavat parannuksia sukupuolten tasa-arvoon.

Suomen tapaan Myanmarin tytöt suoriutuvat koulusta keskimäärin poikia paremmin. Yli puolet tytöistä jatkaa yläkouluun, pojista alle puolet.

Tyttöjä ja naisia on myös myanmarilaisten enemmistö, 51,5 prosenttia. Silti naisten virallinen työllisyysaste on merkittävästi pienempi kuin miesten.

KANSAINVÄLISESSÄ KEHITYSPOLITIIKASSA naisten asema ja oikeudet ovat näkyvästi esillä.

Yhdysvaltain presidentti **Donald Trump** on uhannut leikata tuen järjestöiltä, jotka puhuvat seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien puolesta ja tarjoavat tietoa abortista. Mahdolliset leikkaukset rankaisisivat erityisesti tasa-arvotyötä tekeviä YK-järjestöjä.

Alankomaat ja Pohjoismaat ovat ilmoittaneet tukevansa naisten asemaa parantavaa työtä. Suomi myös keskittää kehitysyhteistyövarojaan seksuaali- ja lisääntymisoikeustyöhön.

Vaikka valtaosa Euroopan maista puolustaa naisten oikeuksia päättää kehostaan, eivät oikeudet ole itsestäänselvyys edes Euroopan unionin sisällä.

ONNEKSI VUOSIKYMMENTEN AIKANA TASA-ARVOTYÖ ON TUOTTANUT PALJON TULOKSIA.

Seksuaali- ja lisääntymisoikeudet ovat yksi EU:n parhaillaan uudistettavan kehityspolitiikan suurimmista kiistakysymyksistä. Jäsenmaihin kuuluu uskonnollisesti ja arvoiltaan konservatiivisia maita, jotka vastustavat oikeuksien kirjaamista uuteen kehityspolitiikkaan. Kevään aikana asiasta käydään kiivas arvokeskustelu.

Tasa-arvoa koetellaan tasaisesti. Onneksi vuosikymmenten aikana tasa-arvotyö on tuottanut paljon tuloksia.

Satavuotiaan Suomen kunniaksi julkaisemme verkkosivuillamme sata kehitysyhteistyön tulosta. Tulokset kertovat, että tytöt pääsevät aiempaa useammin kouluun ja tyttöjen sukuelinten silpominen on vähentynyt. Naisten työllisyys on useissa maissa parantunut yrittäjäkoulutuksen ja -rahoituksen ansiosta.

Satavuotias Suomi on onnistunut tekemään paljon naisten aseman hyväksi niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Työtä riittänee kuitenkin myös seuraavaksi sadaksi vuodeksi.

Brittiläinen avustusjärjestö Oxfam arvioi, että nykytahdilla naisilla kestää 170 vuotta saada sama palkka samasta työstä kuin miehet.

Kadunvarsikyltti mainostaa kansallista rauhankonferenssia.

MYANMAR

Hauras DEMOKRATIA

Kansa äänesti Myanmarin Aung San Suu Kyin murskavoittoon. Suu Kyi tasapainoilee vallassa armeijan suopeudella.

TEKSTI MINTTU-MAARIA PARTANEN **KUVAT** LIISA TAKALA

Aung San Suu Kyi puhuu hiljaisella äänellä. Katse on terävä, vaativa.

Ohimoilta harmaantuneisiin hiuksiin on pujotettu "The Ladyn" tavaramerkki, valkoisia kukkia.

Kun kuvaajaryhmä ryntää neuvotteluhuoneeseen tallentamaan jälleen yhtä diplomaattitapaamista, Suu Kyi hymyilee lempeästi. Hän antaa haastatteluja harvoin, mutta kuvia hän rakastaa.

Myanmarissa sanotaan, että maan demokratia on yhden sydämenlyönnin päässä.

Sydän on nyt sykkinyt vallassa vajaan vuoden. Marraskuussa 2015 Suu Kyi kulki avoautossa kannattajiensa hurratessa kaduilla. Maata yli 50 vuotta hallinnut armeija raotti demokratialle ovea ja salli ensimmäiset vapaat vaalit.

Tulos oli murskavoitto Suu Kyin johtamalle Kansalliselle demokratialiikkeelle NLD:lle. Puolue sai enemmistön parlamentin ylä- ja alahuoneisiin ja astui valtaan aprillipäivänä 2016.

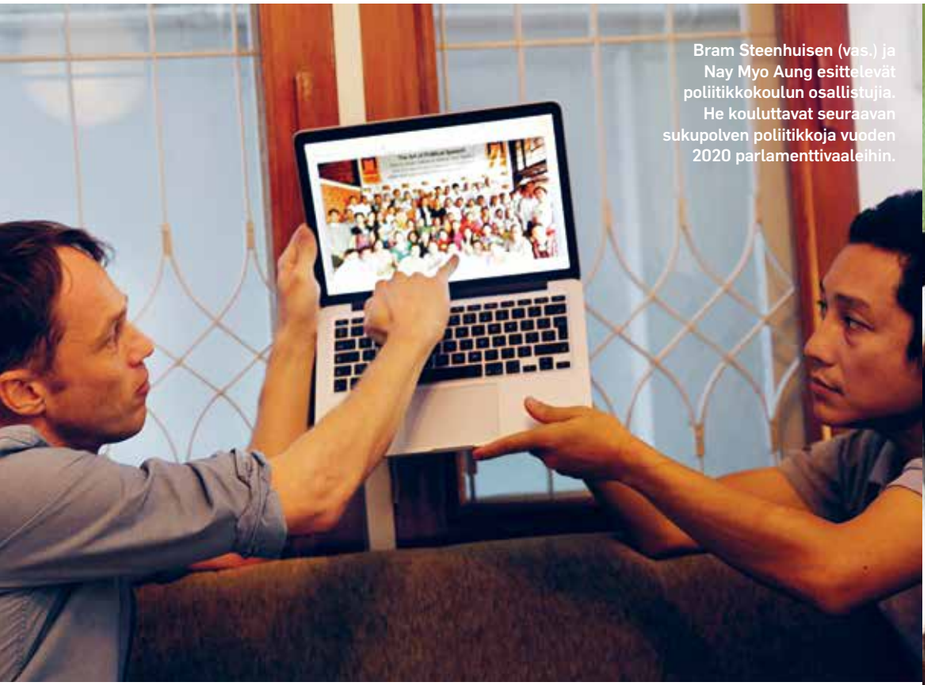

Bram Steenhuisen (vas.) ja Nay Myo Aung esittelevät poliitikkokoulun osallistujia. He kouluttavat seuraavan sukupolven poliitikkoja vuoden 2020 parlamenttivaaleihin.

”ARMEIJA ON VALMIS NEUVOTTELEMAAN RAUHASTA. SE ON MERKITTÄVÄ ASIA.”

Suu Kyitä ei voitu valita presidentiksi, koska perustuslain mukaan presidentin perheellä ei saa olla siteitä ulkomaille. Suu Kyin molemmat pojat ovat Britannian kansalaisia.

Suu Kyille voitiin kuitenkin perustaa uusi valtionkanslerin virka. Hän otti itselleen myös ulkoasioiden ja presidentin kanslian ministerinsalkut.

Vaikka presidentti **Htin Kyaw** on hierarkiassa valtionkanslerin yläpuolella, käytännössä maata johtaa Suu Kyi mutta armeijan suostumuksella.

Demokraattisia vaaleja ei järjestetty ilman armeijan asettamia reunaehtoja. Perustuslain mukaisesti se sai nimittää neljäsosan parlamentin jäsenistä vaalituloksesta riippumatta.

Hallituksessa armeijan ministerit vastaavat puolustuksesta sekä raja- ja sisäasioista. Se tarkoittaa, että armeija valvoo valtion virkamiehiä, poliisia, oikeuslaitosta ja maan levottomia raja-alueita.

Vuoden 2008 perustuslaki takaa armeijalle myös oikeuden palauttaa valta itselleen, jos sen mielestä maan tilanne niin vaatii.

Suu Kyi ei voi muuttaa perustuslakia ilman armeijan suostumusta.

EI DEMOKRATIAA ILMAN RAUHAA

Aung San Suu Kyi on saanut johdettavakseen maan, jossa on sodittu lähes 70 vuotta. Myanmarissa käydään yhtä maailman pisimmistä ja monimutkaisimmista sisällissodista.

Konflikteihin osallistuu armeijan lisäksi aseryhmiä 21 etnisestä vähemmistöstä. Viime aikoina yhteenotot ovat vähentyneet maan itäosissa, mutta pohjoisilla raja-alueilla ne jatkuvat edelleen.

”Myanmarissa ei ole demokratiaa ilman rauhaa. Ne kietoutuvat väistämättä toisiinsa”, sanoo projektipäällikkö **Timo Stewart**, joka vastaa Lähetysseuran rauhantyöstä Myanmarissa.

Suomi on tukenut Myanmarin rauhanprosessia vuodesta 2012. Rauhantyö alkoi edellisenä vuonna, kun etniset vähemmistöt sopivat silloisen hallituksen kanssa kahdenvälisistä tulitaukosopimuksista.

Lähetysseura ja Myanmarin rauhanprosessiin erikoistunut Euro-Burma Office tukevat kansallista tulitaukosopimusta, joka on seuraava askel.

Tähän mennessä sopimuksen on allekirjoittanut hallituksen lisäksi kahdeksan ryhmittymää.

”Käytännössä poliittisessa keskustelussa on satoja osallistujia, mikä tekee neuvotteluista erittäin monimutkaisia”, Stewart kertoo.

Aikaisemmin osa etnisistä ryhmistä tavoitteli itsenäisyyttä. Nyt ne toivovat laajaa itsemääräämisoikeutta. Stewartin mukaan kyseeseen voisi tulla liittovaltiomalli, jossa alueilla olisi laajat oikeudet päättää asioistaan.

Neuvottelujen luonteeseen vaikuttaa se, että armeija on samaan aikaan sekä konfliktin että neuvottelujen osapuoli NLD:n rinnalla.

”Armeija on kuitenkin valmis neuvottelemaan rauhasta. Se on merkittävä asia”, Stewart sanoo.

OPPIA MONIPUOLUEJÄRJESTELMÄÄN

Myanmar koostuu 14 osavaltiosta ja alueesta. Jokaisessa niistä on pääministeri ja paikallisparlamentti, johon kansa äänesti edustajansa valtakunnallisten vaalien yhteydessä vuonna 2015.

Aivan kuten valtakunnan politiikassa, paikallistasolla vapaiden vaalien jälkeinen tilanne on hauras.

Myanmarissa ei ole ollut monipuoluejärjestelmää vuosikymmeniin. Siksi sen opettelemisen on aloitettava alusta esimerkiksi asettamalla muovipullot mikrofoneiksi politiikkojen eteen ja harjoittelemalla tiedotustilaisuuden järjestämistä.

Näin suomalainen puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyöjärjestö Demo ja hollantilainen NIMD -järjestö perehdyttävät myanmarilaisia poliitikkoja monipuoluejärjestelmään.

”Opetamme heille aivan perusasioita, kuten mitä liberalismi ja sosialismi tarkoittavat”, kertoo hankkeen asiantuntija **Bram Steenhuisen**.

Politiikkakoulu kestää neljä viikkoa, jolloin paikallispoliitikot opettelevat perustelemaan poliittisen kantansa. He myös oppivat, miten päätökset syntyvät monipuoluejärjestelmässä ja mitä televisiohaastattelussa voi sanoa.

Aung San Suu Kyi näkyy kaikkialla Yangonin katukuvassa. "The Ladyn" kuvalla myydään niin kirjoja, tauluja kuin kalentereitakin.

Aung San Suu Kyin johtama Kansallinen demokratialiike NLD voitti vuoden 2015 parlamentti-vaalit. Se menestyi myös paikallis-vaaleissa kaikissa muissa osavaltioissa paitsi Rakhinessa.

”Kun maassa ei ole ollut sananvapautta vuosikymmeniin, poliitikkojen on vaikea luottaa toimittajiin ja sanoa ääneen mielipiteensä”, Steenhuisen kertoo.

Harvat paikallispoliitikot ovat opiskelleet politiikkaa tai yhteiskuntatieteitä. He tuntevat paikallisten ihmisten arjen mutta eivät poliittista päätöksentekojärjestelmää.

”Monet poliitikot pohtivat koulussamme ensimmäistä kertaa, mihin he sijoittuvat poliittisella kartalla. Moni on päätynyt politiikkaan esimerkiksi siksi, että heidän sukulaisensa ovat puolueen jäseniä”, Steenhuisen kuvaa.

Monipuoluejärjestelmä edellyttää keskinäistä luottamusta. Pitkän sotilasvallan jälkeen myanmarilaisten on kuitenkin vaikea luottaa toisiinsa. Jo sovitut asiat eivät etene, koska poliitikot eivät voi olla varmoja, että muut pitävät sanansa.

Epäluottamus heijastuu yhteiskunnan kaikille tasoille.

PAIKALLISPOLIITIKOT TUNTEVAT IHMISTEN ARJEN MUTTA EIVÄT POLIITTISTA PÄÄTÖKSENTEKOJÄRJESTELMÄÄ.

KANSAN PETTYMYS

Myanmarilaiset ja kansainvälinen yhteisö odottivat paljon Aung San Suu Kyin valtaannousulta. Osin odotukset olivat epärealistisia.

Moni on pettynyt demokratiauudistusten hitauteen.

Osa etnisistä vähemmistöistä myös rinnasti oman aseellisen taistelunsa Suu Kyin poliittiseen taisteluun. Ne odottivat hallitukselta nykyistä enemmän tukea rauhanneuvotteluissa ja laajempaa alueellista itsemääräämisoikeutta.

Lupaavan alun jälkeen myös sanan-, lehdistön- ja kokoontumisvapaudet ovat heikentyneet. Lisäksi Myanmar on allekirjoittanut poikkeuksellisen vähän kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia.

Lähetysseuran Timo Stewart kehottaa kärsivällisyyteen.

”Aung San Suu Kyi johtaa hallitusta, jossa on armeija mukana. Hän peri maan, jonka virkamieskoneisto ja julkiset järjestelmät ovat armeijavallan ajalta. On liian aikaista tehdä johtopäätöksiä Myanmarin tilanteesta, sillä Suu Kyin työ on vasta alussa.”, Stewart sanoo. •

YHTEISTYÖ TIIVISTYY

- Suomi tunnusti Myanmarin vuonna 1954 mutta katkaisi diplomaattisuhteet maan epädemokraattisen kehityksen seurauksena vuonna 1988.
- Kehitysyhteistyö alkoi uudelleen vuonna 2012 tukena rauhanprosessille.
- Suomi tukee kehitysyhteistyövaroista myös koulutus- ja metsäaloja sekä demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä. Myanmar on Afganistanin ja Nepalin ohella Suomen tärkein kehitysyhteistyön kohdemaa Aasiassa.
- Yangoniin avattiin kolme vuotta sitten diplomaattinen yhteystoimisto, joka muuttuu ensi syksynä suurlähetystöksi.

IHMISOIKEUS-LOUKKAUKSET VARJOSTAVAT KEHITYSTÄ

RAKHINEN OSAVALTIO sijaitsee Myanmarin länsiosassa Bangladeshin rajan vieressä. Kolmannes osavaltion kolmesta miljoonasta asukkaasta on rohinga-muslimeita. Rohingat ovat asuttaneet Rakhinen aluetta sukupolvien ajan.

Myanmarilaiset kutsuvat rohingoja usein bengaleiksi, koska rohingat ovat alkujaan kotoisin Bangladeshista. Osa myanmarilaisista pitääkin rohingoja laittomina siirtolaisina, joille ei tule antaa samoja oikeuksia kuin muilla myanmarilaisilla.

Rohingat eivät saa myöskään Bangladeshin kansalaisuutta, joten he ovat vailla kansalaisoikeuksia.

Kansainvälinen yhteisö on kiinnittänyt huomiota Rakhinen osavaltioon, josta on usein raportoitu vakavia ihmisoikeusloukkauksia ja jopa rikoksia ihmisyyttä vastaan.

Viimeksi helmikuussa YK:n ihmisoikeuskomissaari kertoi lasten ja aikuisten joukkosurmista, naisten raiskauksista sekä kotien ja omaisuuden tuhoamisesta. YK-raportin satelliittikuvat esittivät laajoja tuhottuja alueita.

Tällä hetkellä alue on suljettu ulkopuolisilta avustus- ja ihmisoikeusjärjestöiltä.

Viime syksynä Rakhinen tilanne kärjistyi ja kymmenettuhannet rohingat pakenivat väkivaltaisuuksia Bangladeshiin. Yli 100 000 pakolaista on sijoitettu leireille, joissa heille ei ole tarjolla koulutusta eikä terveydenhoitoa.

Kansainvälinen yhteisö painostaa **Aung San Suu Kyin** hallitusta pikaisiin toimiin Rakhinen tilanteen ratkaisemiseksi. Toistaiseksi edistysaskeleet ovat olleet vaatimattomia.

Rohingojen tilanteesta keskusteltiin helmikuussa, kun ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Kai Mykkänen** tapasi Suu Kyin Myanmarissa. Ministeri vetosi hallitukseen, jotta se puuttuisi Rakhinen tilanteeseen pikaisesti.

”Väkivalta pitää lopettaa alueella välittömästi. Rakhinessa tapahtuneet rikokset pitää myös selvittää riippumattomasti. Maan poliittinen tilanne on hauras, joten hallituksen on puututtava ihmisoikeusrikkomuksiin heti”, Mykkänen sanoi.

Tapaamisessa Suu Kyi ilmoitti, ettei hän pidä YK:n raporttia puolueettomana. Raportti perustuu Bangladeshiin paenneiden rohingojen kertomuksiin, eikä se Suu Kyin mielestä anna tilanteesta oikeaa kuvaa.

Suu Kyi on asettanut kansallisen tutkimuskomission selvittämään Rakhninen tilannetta.

MINTTU-MAARIA PARTANEN

Opas Yu Myat Noe esittelee Yangonin vanhaa keskustaa kiertokävelyllä. Entisessä kauppakeskuksessa on nykyisin asuntoja.

MYANMAR

Katoavaa KAUPUNKIHISTORIAA

Entisen pääkaupungin Yangonin historiallinen keskusta uhkaa hävitä uusien rakennusten tieltä.

TEKSTI MINTTU-MAARIA PARTANEN **KUVAT** LIISA TAKALA

Lattialaatat ovat 1900-luvun alusta.

Kolmas kansainvälinen lentokenttä. Uusi syväsatama. Kaupungin ylle kohoava junarata. Kokonaan uusi kaupunki New City.

Myanmarin kaupallisen keskuksen ja entisen pääkaupungin Yangonin kehityssuunnitelmista ei puutu kunnianhimoa. Tavoitteena on rakentaa Yangonista kaupan keskipiste, jonka kautta naapurimaiden Kiinan, Intian ja Thaimaan tavarat kulkevat Aasian markkinoille.

Aung San Suu Kyin hallitus haluaa luoda talouskasvua ja työpaikkoja. Samaan aikaan kannetaan huolta siitä, että kiihtyvä rakentaminen tuhoaa Yangonin vanhan keskustaa.

Yu Myat Noe työskentelee oppaana Yangon Heritage Trust -järjestössä, joka suojelee Yangonin vanhaa keskustaa ja järjestää kiertokävelyjä alueella.

Hän osoittaa mustan homeen pilkuttamaa, muinoin kullankeltaisena hohtanutta kerrostaloa. Italialaista uusrenessanssia edustava talo valmistui vuonna 1906.

Rakennus kuvasti aikoinaan Burman kansainvälisiä kauppasuhteita. Alakerrassa sijaitsivat filippiiniläinen kampaamo, englantilainen teehuone ja egyptiläinen tupakkakauppa.

Burma, nykyinen Myanmar, oli Britannian siirtomaa vuosina 1886–1942 ja lyhyesti toisen maailmansodan jälkeen vuosina 1945–1948. Britit rakensivat Yangon-joen rannalle keskusta-alueen, joka käsittää tänään yli 2 000 rakennusta.

Vuosikymmenten sulkeutuneisuus eristi myanmarilaiset muusta maailmasta mutta suojeli Yangonin siirtomaa-aikaista keskustaa. Vastaavaa historiallista aluetta ei ole säilynyt muualla Kaakkois-Aasiassa.

Opas johdattaa sisälle taloon, jossa näkyy vuosikymmenten laiminlyönti. Rakennuksen tukipuut kukkivat hometta, alkuperäiset lattialaatat murentuvat ja tiikkipuiset kaiteet notkuvat lommoilla. Hissikuilu on romahtanut ja hämähäkinseittien peitossa.

Noki mustaa seiniä, koska käytävälle on viritetty hiilipannuja keittiöksi.

”Rakennuksessa asutaan, mutta omistus- ja vuokrasuhteet ovat monimutkaisia, eikä kukaan halua ottaa vastuuta sen kunnostamisesta”, Yu Myat Noe kertoo.

UUTTA VANHAN TILALLE

Myanmarin kauppasaarto päättyi vuonna 2011, jonka jälkeen kansainväliset yritykset, järjestöt ja diplomaatit rynnistivät maahan.

Nyt Myanmar kirii kiinni muita Aasian maita. Viime vuonna bruttokansantulo kasvoi 8,5 prosenttia. Tämän vuoden kasvuksi ennustetaan seitsemän prosenttia.

Talouskasvu näkyy Yangonin kaduilla. Liikenne on moninkertaistunut, kaikkialla rakennetaan kiivaasti. Yhä useampaan kortteliin nousee kansainvälisen pankin toimisto.

Yu Myat Noe seisoo vanhan postirakennuksen eteisessä. Rautaportaat on tuotu Skotlannista, kivilaatat Italiasta. Seinällä on kyltti: Rakennus kuuluu Yangonin historialliseen keskustaan ja on arvokas osa myanmarilaisten perintöä.

Yangon Heritage Trust on yrittänyt suojella vanhaa keskustaa vuodesta 2012.

”Nopea talouskehitys on uhannut Yangonin keskustaa Myanmarin avautumisesta lähtien. Kansainväliset sijoittajat haluavat rakentaa uusia monikerroksisia taloja sen sijaan, että ne kunnostaisivat vanhoja historiallisia rakennuksia”, kertoo järjestön johtaja **Daw Moe Moe Lwin**.

Siirtomaa-ajan rakennukset kohoavat yhdellä Myanmarin kalleimmista alueista. Siksi lisäneliöitä hankitaan rakentamalla korkeita uusia taloja.

Tällä hetkellä uusien rakennusten ulkoasua, korkeutta ja rakentamista ei säädellä juuri lainkaan. Vanhojen rakennusten korjaaminen on myös hidasta, hankalaa ja kallista.

Osa myanmarilaisista ei edes näe tarvetta suojella siirtomaa-ajan historiaa. Heidän mielestään Yangon voisi olla kokonaan moderni kaupunki.

”He eivät näe rakennusten arkkitehtuurista arvoa eivätkä yhteyttä historiaan”, Daw Moe Moe Lwin sanoo.

UTOPISTISTA RAKENTAMISTA

Monet pitävät New Cityn rakentamista sekä lentokenttä- ja liikennehankkeita epärealistisina.

Toisaalta Myanmar on aiemminkin toteuttanut utopistisia rakennushankkeita nopeasti. Nykyinen pääkaupunki Naipyitaw nousi keskelle maaseutua 2000-luvun alussa.

Yangon Heritage Trust suhtautuu New Cityn suunnitelmiin varovaisen myönteisesti.

YANGONIN VANHA KESKUSTA SIJAITSEE MYANMARIN KALLEIMMALLA ALUEELLA. LISÄNELIÖITÄ HANKITAAN RAKENTAMALLA KORKEITA TALOJA.

”Jos suunnitelma tehdään huolellisesti, se ei välttämättä vahingoita vanhaa keskustaa. Ongelma on, että historiallisella keskustalla ei ole vahvaa suojeluasemaa, joten rakentamisen vaikutusta alueeseen ei säädellä mitenkään. Tarvitsemme tehokkaan lain, joka ohjaa maankäyttöä ja suojelee historiallista keskustaa”, Daw Moe Moe Lwin sanoo.

Lainsäädännön pitäisi luoda pitkäaikainen visio siitä, millainen kaupunki Yangonista halutaan. Vaikka rakentaminen on kiihtynyt, suojelutyö on tuottanut tulosta.

”Järjestömme on onnistunut hidastamaan rakennusten hävittämistä. Olemme olleet mukana korjaamassa kymmeniä vanhoja rakennuksia. Rakennusten suojelusta myös keskustellaan yleisesti”, Daw Moe Moe Lwin sanoo. •

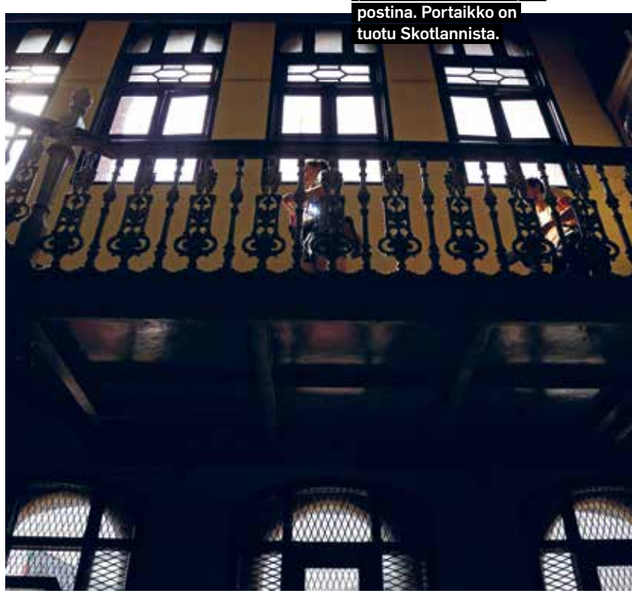

Yangonin vanha postirakennus toimii yhä postina. Portaikko on tuotu Skotlannista.

EL SALVADOR

VÄKIVALLAN *VARJOSSA*

El Salvadorin sisällissota päättyi 25 vuotta sitten, mutta tappaminen jatkuu yhä. Neljä elsalvadorilaista kertoo, miten väkivalta, jengit ja vankila ovat muovanneet heidän elämäänsä.

TEKSTI MAIJA SALMI **KUVAT** MEERI KOUTANIEMI

Asianajaja **Guillermo Garcia**, 46, on pukeutunut kauluspaitaan ja siisteihin housuihin. Toimistossa paperit ovat siisteissä pinoissa.

Aina Garcian elämä ei ole ollut järjestyksessä. Hän oli kahdeksanvuotias, kun El Salvadorin sisällissota alkoi vuonna 1979.

”Liityin sissijoukkoihin ja parin vuoden kuluttua olin rintamalla.”

Garcia näyttää kuvaa, jossa hän poseeraa kiväärin kanssa. Ase on isompi kuin poika.

”Aluksi taisteleminen oli kunnia-asia ja jännittävää.”

Sisällissodassa kiinnijääneet sissit joutuivat vankilaan, myös Garcia. Hän onnistui kuitenkin karkaamaan vankilasta muiden sissien kanssa viiden kuukauden jälkeen.

EL SALVADOR

- Väkiluku 6,2 miljoonaa.
- Ulkomailla asuu arviolta 2,5 miljoonaa elsalvadorilaista, joista suurin osa Yhdysvalloissa.
- Siirtolaisten rahalähetykset ovat tärkeä osa maan taloutta kahvintuotannon lisäksi.
- Valuuttana käytetään Yhdysvaltain dollaria.
- Sisällissodassa vuosina 1979–1991 kuoli arviolta 70 000 ihmistä, 8 000 katosi ja miljoona pakeni Yhdysvaltoihin.

Guillermo Garcia taisteli lapsena El Salvadorin sisällissodassa. Kahden vankilatuomion jälkeen hän opiskeli asianajajaksi.

VEREN TAHRIMA MAA

VIIME VUONNA El Salvadorissa murhattiin neljätoista ihmistä joka päivä. Vain Syyriassa kuoli enemmän ihmisiä.

Valtaosa murhista liittyy jengiväkivaltaan.

Jengit syntyivät 1990-luvulla, kun Yhdysvallat palautti sisällissotaa paenneita elsalvadorilaisia kotimaahansa. Yhdysvalloissa perustetut jengit siirtyivät El Salvadoriin ja tarjosivat yhteisön juurettomille paluumuuttajille.

Nyt El Salvadorissa vaikuttaa kaksi kilpailevaa jengiä, Barrio 18 ja Mara Salvatrucha, jotka jakautuvat alaosastoiksi eli klikeiksi. Ne ovat jakaneet El Salvadorin alueisiin, joilla on omat johtajansa.

Jengeihin kuuluu arviolta 30 000–60 000 ihmistä.

Jengit hallitsevat alueillaan muun muassa joukkoliikennettä. Se tarkoittaa, että paikallisbusseja liikennöivien yrittäjien on maksettava niille suojelurahaa. Jos maksu viivästyy tai puuttuu, jengit saattavat tappaa bussin kuljettajan ja matkustajat.

Viime vuosina jengiväkivalta on kiihtynyt myös siksi, että El Salvadorin turvallisuusjoukot ovat ryhtyneet pidättämään jengiläisiä keinoja kaihtamatta.

Jengiväkivalta täyttää El Salvadorin vankilat, joista osa on varattu vain jengiläisille. Vankilat ovat ahtaita ja hygieniatasoltaan ala-arvoisia.

Viime huhtikuusta lähtien viranomaiset ovat poikkeussäädöksin rajoittaneet jengiläisten oikeutta poistua sellistä, käyttää matkapuhelinta ja vastaanottaa ruokalähetyksiä. Jengien johtajat on eristetty muista vangeista.

Myös kansalaisjärjestöjen, kuten Punaisen Ristin, vierailut vankiloissa on evätty.

Viranomaisten tavoitteena on vähentää jengien keskinäisiä väkivaltaisuuksia. Alkuvuonna poliisi raportoikin, että henkirikosten määrä oli laskenut kolmannekseen edellisvuoteen verrattuna.

Joka kymmenes El Salvadorin yli 37 000 vangista on nainen. Monet ovat saaneet tuomionsa jengirikollisuudesta.

Kymmeniä naisia on tuomittu vankilaan myös siksi, että he ovat keskeyttäneet raskautensa tai saaneet keskenmenon. El Salvador ei hyväksy aborttia, vaikka raskaus uhkaisi äidin henkeä tai syntyvä lapsi olisi monivammainen.

MAIJA SALMI JA TIINA KIRKAS

Sota loppui vuonna 1991, mutta Garcian elämä ajautui syöksykierteeseen.

”Silloin ei puhuttu sodan jälkeisistä traumoista. Minulla ja muilla entisillä sisseillä oli sotilaan identiteetti, ja me jatkoimme väkivaltaista elämäämme.”

Garcia työskenteli vartijana. Vuonna 1994 eräässä tapahtumassa tuntematon mies haastoi riitaa, ja Garcia ampui häntä päähän. Garcia sai 20 vuoden vankilatuomion taposta.

”Vankilassa aloin ajatella. Tiesin, että jos en muuta elämääni, joudun taas uudestaan vankilaan.”

Garcia alkoi opiskella. Peruskoulun jälkeen hän jatkoi lukio-opintoja. Opiskelu ja hyvä käytös lyhensivät vankilatuomion neljään vuoteen.

Vuonna 1998 vapauteen asteli muuttunut mies, joka halusi päästä yliopistoon lukemaan lakia. Vuonna 2011 hän valmistui asianajajaksi.

Garcia työskentelee lakimiesten ammattiyhdistyksen asianajajana. Hän on myös perustanut yhdistyksen entisille vangeille.

”Minulla on ollut onnea ja siksi haluan auttaa muita entisiä vankeja”, Garcia sanoo.

JENGIN PUOLESTA

Stephanien rintaan on tatuoitu MS 18. Se kertoo jäsenyydestä yhdessä maan suurimmista jengeistä.

”Liityin jengiin 12-vuotiaana. Vanhempani olivat kuolleet, ja jengistä sain nopeasti ystäviä.”

Nyt Stephanie kärsii 20 vuoden tuomiota Ilopangon naisvankilassa El Salvadorin pääkaupungin San Salvadorin läheisyydessä.

Tuomionsa hän on saanut kiristyksestä, kuten iso osa muistakin Ilopangon vangeista.

Kiristäjät perivät suojelurahaa yrittäjiltä ja asukkailta jengien hallitsemilla alueilla. Ihmiset pelkäävät jengejä ja siksi maksavat turvallisuudestaan.

”Oikeastaan en osallistunut kiristykseen, mutta jengiläisenä velvollisuuteni on maksaa muiden jäsenien teoista”, Stephanie kertoo.

Stephanien tuomiosta on vielä puolet jäljellä. Hän on 29-vuotias ja ikävöi tytärtään, jonka näki viimeksi kaksi vuotta sitten.

”En ole nähnyt muitakaan läheisiäni. Kukaan ei käy minua katsomassa.”

Stephanie kärsii 20 vuoden vankilatuomiota kiristyksestä.

Karen myy itseään San Salvadorin kaduilla. Lapsilleen hän kertoo kauppaavansa lehtiä liikennevaloissa.

MARIELAS JA KAREN HALUAISIVAT ELÄÄ TOISENLAISTA ELÄMÄÄ.

LASTEN TAKIA

Marielas myy itseään joka päivä San Salvadorin kaduilla Mara Salvatruchan hallitsemalla alueella. Hän on 38-vuotias entinen vanki.

”Perheeni ei kestänyt minua silmissään vapautumiseni jälkeen”, hän kertoo.

Marielasin ystävä **Karen** on raskaana mutta jatkaa siitä huolimatta prostituoituna.

”Tulin ensimmäisen kerran raskaaksi 15-vuotiaana. Nyt olen 27-vuotias, ja tämä on viides lapseni. En pystyisi elättämään lapsiani ilman työtäni.”

Marielas ja Karen haluaisivat elää toisenlaista elämää. Se ei näytä kuitenkaan todennäköiseltä.

”Joka päivä sanon lapsilleni, että menen myymään lehtiä liikennevaloihin”, Karen kertoo.

Marielasin lapset asuvat sukulaisten luona. He tietävät äitinsä työstä.

”Olen saattanut maailmaan kaksi lasta, ja minun on huolehdittava heistä. Lähetän heille joka kuukausi suurimman osan palkastani.”

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

KOLUMNI _

VIVIAN GORNIK

LEENA VASTAPUU

EI VAIN UHREJA

Liberian sisällissodissa taisteli lukuisia tyttöjä. Myöhemmin heidät unohdettiin. Miksi?

Lisa oli yhdeksänvuotias, kun hänet kaapattiin kotipihastaan hallituksen joukkoihin Liberian ensimmäisessä sisällissodassa. Sota käytiin vuosina 1989–1997.

Lisa päätyi taistelu- ja tukitehtäviin.

Kahden sotavuoden jälkeen Lisan joukko hajaantui, eikä hän tiennyt, mihin ryhtyä. Hän oli kadottanut perheensä, taistelutoverinsa ja rakastettunsa. Tuttavan kehotuksesta hän ryhtyi välittämään kannabista, kokaiinia, mitä milloinkin.

”Osa asiakkaistani ei tiennyt sotimisesta mitään, osa oli orpoja kuten minäkin. Kerroin heille sodasta. Pian moni heistä halusi kokea sen itse. Välillemme syntyi luottamus, ja he vaativat, että toimisin heidän komentajanaan”, Lisa kertoi, kun haastattelin häntä väitöstutkimustani varten vuonna 2015 Liberian pääkaupungissa Monroviassa.

Lisa kokosi noin 60 hengen joukon, jossa oli miehiä, naisia, poikia ja tyttöjä. Aseet, huumeet ja muut tarvikkeet 13-vuotias Lisa järjesti tutun kenraalin avulla. Kolmen päivän koulutuksen jälkeen joukko siirtyi rintamalle.

Nais- ja miessotilaissaan Lisa huomasi yhden eron: miehet ja pojat kykenivät raiskaamaan.

”Komensin sotilaitani raiskaamaan. Se oli pirullista, mutta tein sen silti. Olin komentaja, ja sotilaani tottelivat käskyjäni.”

Kun Liberian toinen sisällissota päättyi vuonna 2003, Lisan joukosta oli jäljellä kymmenisen ryvettynyttä sotilasta.

SODAN JÄLKEEN Liberian hallinto ja YK aloittivat Liberiassa aseriisuntaohjelman.

Ohjelmassa entiset sotilaat saivat käteistä ja koulutusta, kun he luopuivat toimivista aseistaan. Ohjelma kiinnitti erityishuomiota naisten ja lasten tarpeisiin. He saivat osallistua ohjelmaan ilman asetta.

Silti ohjelman alkuvaiheessa vain mieskomentajia pyydettiin laatimaan listoja joukoissaan taistelleista lapsisotilaista. He suosivat poikia. Muutamassa yksittäistapauksessa konsultoitiin naiskomentajia.

Seurauksena oli, että suurin osa Liberian tyttösotilaista ei saanut tietää oikeudestaan kirjautua ohjelmaan. Osa taas pelkäsi leimautumista, osan puolesta ohjelmaan rekisteröityi siviili. Lisa sai käteisen ja koulutuksen sijaan riisisäkin.

”KOMENSIN SOTILAITANI RAISKAAMAAN. SE OLI PIRULLISTA, MUTTA TEIN SEN SILTI.”

Kaikkiaan vain viitisentoista prosenttia tyttösotilaista suoriutui ohjelmasta.

Tutkimusnäytön perusteella tyttösotilaat sivuutettiin ohjelmassa sen takia, että käsitys lapsisotilaasta on yhä kaavamainen: nuoret vihaiset pojat nähdään taistelijoina, tytöt uhreina.

Ääripäiden väliin jäävät lukemattomat Lisat. Myös seksuaalisesti hyväksikäytetyt pojat unohdetaan.

Arvioidaan, että joka kolmas maailman 200 000–300 000 lapsisotilaasta on tyttö. Sodassa tytöt ovat muiden muassa taistelijoita, komentajia ja miesten ”morsiamia”. Kaikkien lapsisotilaiden tavoin he ovat aina uhreja.

Silti osa tytöistä on syyllistynyt julmaan väkivaltaan, kuten Lisa. Heidän sodanaikaiset roolinsa tulisi tunnistaa nykyistä paremmin, jotta tyttöveteraaneja voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla.

Kirjoittajan väitöskirja Liberian tyttösotilaista tarkastetaan huhtikuussa Turun yliopistossa. Lisan nimi on muutettu.

SOMALIMAA

Jokainen PISARA TALTEEN

Maaseutukylissä ratkaistaan, miten Somalimaa selviää kuivuudesta.

TEKSTI SATU HELIN **KUVAT** VILLE PALONEN

Kameli kumartuu etsimään lehtiä pensaista, jotka vielä jaksavat kasvaa kuivassa maassa. Se näyttää jättiläiseltä kitukasvuisen pensaikon keskellä aavikoituneella savannilla.

Somalimaassa kamelit ovat henkivakuutus. Onneksi 51-vuotiaalla **Rajid Ibrahimilla** on niitä monta. Hän on vaikutusvaltainen mies ja alaklaaninsa johtaja Baha Dhamalain kylässä Gunburahan alueella keskisessä Somalimaassa.

”Viime vuonna haimme vettä 15 kilometrin päästä kylästämme. Kävelytimme kaikki vuohet ja kamelit lähimmälle toimivalle vesisäiliölle. Matka kesti koko päivän”, Ibrahim kertoo.

Baha Dhamalain kylän kaikki 10 000 asukasta saavat elantonsa karjasta. Juuri sen kaltaisissa kylissä ratkaistaan, miten Somalimaa selviää kuivuudesta.

KUIVUUS TAPPAA KARJAN

Tavallisesti Somalimaassa on kaksi vuotuista sadekautta. Kevätkesällä sataa kolme kuukautta ja syys-lokakuussa hieman lyhyemmin. Jos vesi saadaan talteen ja ohjattua pelloille, sateet riittävät ruokkimaan väestön.

Viimeisen parin vuoden aikana on kuitenkin satanut poikkeuksellisen vähän. Kuivuuteen on monta syytä.

El Niño -ilmiö oli voimakkaimmillaan vuoden 2016 alussa. Se muutti Tyynenmeren pintaveden lämpötiloja ja vaikutti sääoloihin kaikkialla maailmassa.

Baha Dhamalain kylässä sadevettä riittää sekä ihmisille että kameleille. Kuvassa Abdi Muse, joka vastaa vesisäiliön ylläpidosta.

MAASEUDULLA PUUT JA PENSAAT PÄÄTYVÄT POLTTOPUUKSI TAI HIILEKSI.

Afrikassa seuraukset tuntuivat eniten mantereen itäosassa, kuten Somalimaassa. Kausisateet viivästyivät tai jäivät kokonaan tulematta.

Samaan aikaan ilmastonmuutos on pahentanut kuivuutta. Vuosi 2016 oli lämpimin maailman mittaushistoriassa.

Myös ihminen on lisännyt toimillaan eroosiota eli maan kulumista.

Somalimaan maaseudulla puut ja pensaat päätyvät polttopuuksi tai hiileksi. Karja kaluaa viimeisetkin ruohonkorret. Eroosio pahenee, koska ilman kasvillisuutta vesi ei sitoudu maaperään vaan huuhtoo ravinteet mukanaan.

Somalimaassa kuivuus on koetellut pahimmin maan itäosaa, joka on muuttunut hiekkaavikoksi. YK:n mukaan sadat tuhannet ihmiset tarvitsevat humanitaarista apua. Lisäksi 70 prosenttia karjasta on kuollut.

VESI VALUU TALTEEN

Viime lokakuussa Bahai Dhamalin kylä perusti ryhmän pohtimaan keinoja, joilla se voi varautua kuivuuteen. Ryhmä koostui yhteisön tärkeimmistä luottohenkilöistä.

Se päätti kunnostaa aiemmin rikkoutuneet sadevesisäiliöt jokaiselle kylän neljälle alaklaanille.

”Syksyllä satoi vain yhtenä päivänä, mutta onneksi kaksi vesisäiliötä oli juuri saatu korjattua”, Rajid Ibrahim kertoo.

Sade täytti molemmat 16 000 litran vesisäiliöt. Ensimmäiset viisitoista minuuttia vettä juoksutettiin säiliöiden läpi, jotta niihin ei olisi jäänyt maasta irronnutta humusta.

Sen jälkeen jokainen pisara kerättiin talteen.

”Nyt meidän ei tarvitse huolehtia vedestä, ja karjan voi juottaa säiliön vieressä”, Ibrahim sanoo ja nostaa vettä eläinten juottoastiaan.

Ibrahim on vastuussa yhdestä kylän vesisäiliöstä.

Säiliöiden valmistumisen jälkeen kylässä on ryhdytty säännöstelemään vedenkäyttöä. Perheet saavat noutaa vettä 40 litraa päivässä. Yli kymmenhenkisten perheiden kiintiö on 80 litraa. Tavoite on, että yhdestä 16 000 litran säiliöstä riittää vettä kolmeksi kuukaudeksi.

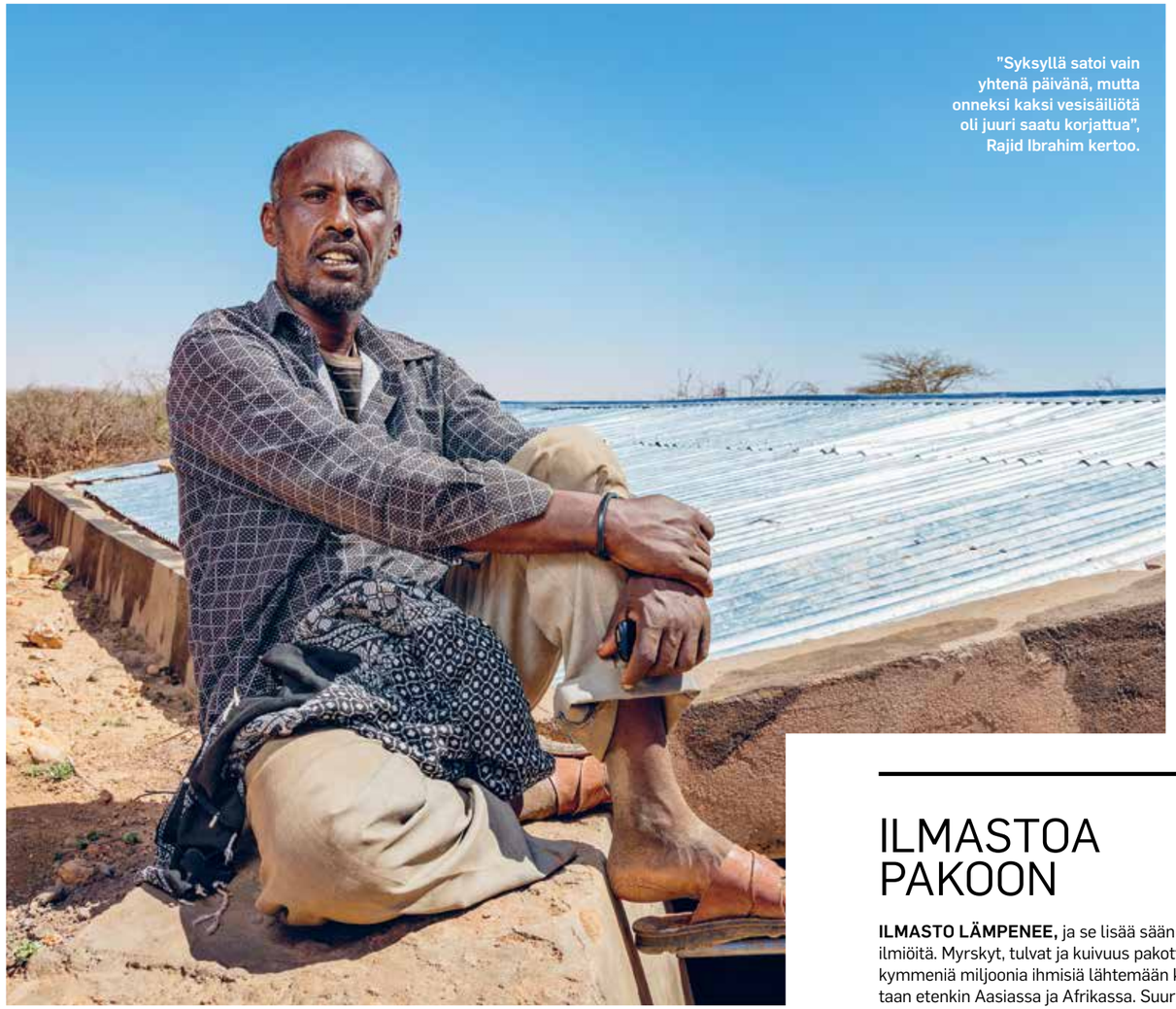

”Syksyllä satoi vain yhtenä päivänä, mutta onneksi kaksi vesisäiliötä oli juuri saatu korjattua”, Rajid Ibrahim kertoo.

”VETTÄ ON ANNETTAVA KAIKILLE, JOTKA SITÄ PYYTÄVÄT. MUUTEN SUKUA UHKAA KIROUS.”

SUVULLE VIIMEINEN PISARA

Lokakuun sateen jälkeen Bahai Dhamaliin on saapunut kylän ulkopuolisia vedenhakijoita karjansa kanssa. Se vaikeuttaa veden säännöstelyä.

”Vettä on annettava kaikille, jotka sitä pyytävät. Ihmiset uskovat, että muuten sukua uhkaa kirous”, kertoo **Assad Ibrahim Adam**.

Kirous ei välttämättä koske kaikkia: oman suvun jäsenelle annetaan viimeinenkin vesipisara, mutta kilpailevan klaanin jäsen saattaa jäädä ilman.

Pahimmassa tapauksessa tuntematon vieras kohtaa väkivaltaa. Näin on käynyt aiemmin.

”Olemme varautuneet yhteenottoihin. Kierrämme kylässä kertomassa vieraista vedenhakijoista, joita pitää kohdella ystävällisesti. Tärkeintä on, että johtajat näyttävät hyvää esimerkkiä”, Adam sanoo.

Heikoimmassa asemassa ovat ihmiset, jotka ovat kuivuuden takia lähteneet kotiseudultaan. Ilman lähistöllä asuvaa sukua he eivät saa mistään vettä eivätkä ruokaa.

Bahai Dhamaliinkin on tullut vedenhakijoita, joilla ei ole kylään mitään siteitä.

”Parasta olisi, että kuivuuden aikana ihmiset voisivat jäädä kotikyliinsä”, sanoo Kirkon Ulkomaanavun humanitaarisen avun päällikkö **Eija Alajarva**.

”Silloin vältyttäisiin tartuntataudeilta, kuten ripulilta. Ne leviävät, kun ihmiset käyttävät vieraita vesisäiliöitä. Tämä edellyttää, että Somalimaan maaseudulla parannetaan vesihuoltoa ja mahdollisuuksia tehdä työtä”, Alajarva toteaa.

Kirjoittaja vieraili Somalimaassa Kirkon Ulkomaanavun uutistuottajana.

SOMALIMAA

- Somaliasta vuonna 1991 irtaantunut tasavalta, jonka itsenäisyyttä ei ole kansainvälisesti tunnustettu.
- Väkiluku 3,5 miljoonaa, joista puolet paimentolaisia.

ILMASTOA PAKOON

ILMASTO LÄMPENEE, ja se lisää sään äärimmäisiä. Myrskyt, tulvat ja kuivuus pakottavat kymmeniä miljoonia ihmisiä lähtemään kodeistaan etenkin Aasiassa ja Afrikassa. Suurin osa heistä etsii suojaa kotimaastaan mutta yhä useampi myös ulkomailta.

Kansainvälinen yhteisö on kuitenkin huonosti valmistautunut huolehtimaan ihmisistä, jotka pakenevat ympäristötuhoja kotimaansa rajojen ulkopuolelle.

Ei edes tiedetä, miten heitä tulisi kutsua.

Arkikielessä puhutaan ympäristöpakolaisista tai ilmastopakolaisista. Kansainvälinen oikeus ei kuitenkaan tunnusta pakolaisiksi kuin henkilöt, jotka ovat kotimaassaan kokeneet henkilökohtaista vainoa esimerkiksi rodun, uskonnon, kansallisuuden tai poliittisen mielipiteen takia.

Osa maailman maista tunnustaa pakolaisiksi myös sotaa ja aseellista väkivaltaa pakenevat ihmiset.

Pakolaisoikeuden kannalta ongelmallisinta on, että ilmastonmuutoksen tai ympäristötuhon ja muuttopäätöksen välitöntä yhteyttä on hankala osoittaa. Pakkomuuton ja vapaaehtoisen lähdön ero on niin ikään häilyvä.

Selkein syy- ja seuraussuhde on äärimmäisillä sääilmiöillä, kuten myrskyillä ja tulvilla. Ihmisten on jätettävä kotinsa välittömästi, koska tuuli tuhoaa asumuksen tai vesi valtaa lähiympäristön.

Kuivuus taas heikentää elinoloja vähitellen, kun maaperä kuluu ja laitumet aavikoituvat. Lopulta viljely vaikeutuu ja ruoka loppuu. Ihmisten on keksittävä keinoja toimeentulonsa turvaamiseksi, ja yksi niistä on poismuutto.

Lähtöpäätökseen vaikuttavat kuitenkin muutkin tekijät, kuten lasten koulutusmahdollisuudet, yhteiskunnalliset olot ja varallisuus. Raha helpottaa lähtemistä mutta myös kotiseudulle jäämistä, jos on mahdollisuus hankkia kuivuuden kestäviä siemeniä tai kastelujärjestelmä.

Toisaalta kuivuus lisää kilpailua luonnonvaroista, kuten vedestä sekä viljely- ja laidunmaasta, mikä saattaa johtaa väkivaltaisiin konflikteihin ja siten pakkomuuttoon.

Suuri osa lähtijöistä pyrkii palaamaan kotiseudulleen mahdollisimman pian. Aina se ei onnistu varsinkaan, jos oma kotisaari on pikkuhiljaa huuhtoutumassa mereen, kuten Tyynenvaltameren Kiribatilla ja Vanuatulla.

Näillä näkymin vuoden 1951 Geneven pakolaissopimukseen ei tehdä lisäyksiä, eikä ympäristötuhoja pakeneville laadita omaa kansainvälistä suojelua takaavaa sopimusta. Heillä ei ole vastaisuudessakaan erityisasemaa maailman siirtolaisten joukossa.

TIINA KIRKAS

SRI LANKA

Den långa vägen TILLBAKA

Inbördeskriget i Sri Lanka splittrade folket och lämnade djupa spår. Nu återvänder tamiler från exilen i Indien till sina hemtrakter för att bygga en framtid för sina barn.

TEXT JENNY GUSTAFSSON **FOTO** KARIM MOSTAFA

Barn i en skola i Jaffna, som är den viktigaste staden i norra Sri Lanka.

”Jag tänker fortfarande på det som hände. På de döda kropparna överallt, på bomben som exploderade när jag tvättade mig i en brunn, på kvinnan jag räddade när jag fick tag i hennes arm och drog upp henne ur vattnet”, säger **N. Sughita**.

Hon sitter i skuggan i sin trädgård i byn Jayapuram, ett av de första områdena i norra Sri Lanka som övergavs när armén avancerade. Kriget är fortfarande en del av hennes liv. Minnena som inte vill blekna, bombsplittret som är kvar i armen.

Och så hennes jobb. Hon är minröjare, som över tusen andra före detta flyktingar i norra Sri Lanka.

”För mig är det ett bra jobb. Det finns nästan inga andra möjligheter här. Och det är betydelsefullt, familjer återvänder till sin mark tack vare oss”, säger hon.

Det är nu åtta år sedan Sri Lankas armé, under dåvarande president **Mahinda Rajapaksa**, satte in en sista insats mot de tamilska tigrarna, som bedrivit en väpnad kamp för självständighet i öns norra del. Konflikten hade delat landet itu: den singalesiska majoriteten i söder, tamilerna i minoritet i norr.

MINRÖJARNA HAR OSKADLIGGJORT ÖVER 600 000 MINOR SEDAN KRIGETS SLUT.

I slutet av 2008 inleddes intensiva bombningar som tvingade tigrarna, tillsammans med 300 000 civila, på flykt från städer och byar. Till slut hade alla stängts in på en smal strandremsa, bara några kilometer lång.

Offensiven var över i maj. Tigrarna hade besegrats, den 27 år långa konflikten var slut.

Men det mänskliga priset var enormt. Enligt FN dog 40 000 civila under krigets sista fas.

FÖRLORADE HEM, FÖRLORAD MARK

Minröjarna har oskadliggjort över 600 000 minor sedan krigets slut: lömska vapen, förbjudna i många länder, som fortsätter döda långt efteråt.

I norra Sri Lanka, en av världens mest minerade regioner, har de grävts ned överallt. I åkrar, djungelområden och trädgårdar.

På stationen där N. Sughita arbetar hänger kartor, med gröna prickar för minor som röjts och rött för den mark som är kvar.

En stor bit tomtmark har precis målats grön, och återlämnats till familjerna som bodde där förut. På andra platser är vägen hem betydligt längre. Armén ockuperar fortfarande stora markområden, som ägarna inte ens kan besöka.

Vid den norra kusten nära Miliddy, tidigare en blomstrande fiskehamn, öppnade militären häromåret en turistanläggning. Längre bort driver de yoghurtfabriker och odlar grönsaker, allt på mark som egentligen tillhör lokala familjer.

Förra året gavs hundra familjer från Miliddy nya hus, men på en helt annan, mindre bördig plats. Armén kallar den Nallikkapuram, ”försoningens by”.

Runt 800 familjer från de militärockuperade zonerna bor fortfarande i olika läger, som under åren förvandlats till egna, trångbodda bostadsområden.

”Vi har hört att vi ska få tillbaka vår mark men vet inte om det är sant. Och även om det blir så, hur ska vi återvända? Vi har bott här i 27 år nu, våra barn har jobb här och vet inte om något annat liv”, säger **V. Pathmaavathi**, som flydde sitt hem i Miliddy 1990.

N. Sughita jobbar som minröjare i byn Jayapuram.

FORTFARANDE PÅ FLYKT

På något sätt har varje familj i norra Sri Lanka drabbats av flykt och förlust. Totalt lämnade en miljon tamiler landet under konflikten, och bor nu till exempel i Europa, Kanada och Malaysia, eller i grannlandet Indien. I Tamil Nadu, längst ner i södra Indien, lever 65 000 personer fortfarande i läger.

”VI HADE ETT FINT HUS FÖRUT, ETT AV DE FINASTE. NU BOR VI I ETT ENKELT SKJUL, SÄMST AV ALLA.”

Men lägren där har visat sig vara en räddning på mer än ett sätt. Ända sedan de första familjerna kom har flyktingarna fått fri skolgång, och tillgång till offentlig sjukvård. Ingen talar om en ”förlorad generation”, tvärtom. Förra året läste 87 procent av flyktingungdomarna vidare.

S. Sudarshan, från organisationen OfERR, säger att många fortfarande tvekar att återvända, trots att kriget tagit slut. Organisationen stöder tamilernas återflyttning från Indien.

”De tänker fortfarande på det Sri Lanka som de flydde ifrån. De är oroliga för att det är osäkert, att det inte finns några jobb eller bra skolor.”

Två som kommit tillbaka är **K. Sivamalar** och **R. Kanthasamy** från Kilinochchi, som under kriget var de tamilska tigrarnas inofficiella säte. R. Kanthasamy har diabetes, och hade inte råd med mediciner i Indien.

Nu är de tillbaka i staden, bakom ett staket av flätade palmblad. Hemmet de en gång lämnade är borta, allt som finns kvar är grunden – och ett mangoträd, som blivit flera meter högt.

”Vi hade ett fint hus förut, ett av de finaste. Nu bor vi i ett enkelt skjul, sämst av alla. Kilinochchi har utvecklats men våra liv har stannat av”, säger K. Sivamalar.

Parets barn är kvar i Indien, de vill inte lämna sina jobb för att leta nya i Sri Lanka.

En av de största utmaningarna är att få igång ekonomin i norr, inte minst arbetsmarknaden för unga. Arbetslösheten är hög, och mer än hälften av dem som arbetar har oregelbundna, osäkra jobb.

V. Paathmavati och hennes familj har levt i flyktingläger i 27 år.

Sri Lanka har inte skrivit på den internationella konventionen mot landminor.

Förra hösten sköts två studenter till döds av en polis i Jaffna. Ingen vet vad som hände. Motsvarande incidenter gör vägen framåt svår.

KONFLIKTEN BYGGDE MURAR MELLAN SÖDER OCH NORR, SOM ÄR SVÅRA ATT RASERA.

Småskaligt jordbruk och fiske är fortfarande de flesta familjers livlinor.

KRIGSMENTALITET

”Det är nu regeringen måste satsa och investera. Men vi ser bara infrastrukturprojekt som de nya vägarna, inget som engagerar lokalt och tar till vara unga människors resurser”, säger samhällsvetaren **Niyanthini Kadirgamar**.

I grunden, menar hon, handlar det om förtroende och politisk vilja. Konflikten byggde murar mellan söder och norr, som är svåra att rasera.

För dem som lever i norr är tiden efter kriget dubbel. Å ena sidan är det en ny värld, med frihet och öppna dörrar. Å andra sidan måste allt byggas upp igen, utan det sammanhang som fanns tidigare.

”Det är svårt att gå från en krigsmentalitet till att leva och tänka i fred. Och människors trauman försvinner inte när konflikten är slut”, säger **Daya Somasundaram**, psykiatriker och välkänd röst i Sri Lanka.

Depression och våld inom familjen har ökat, liksom missbruk av alkohol och droger. Många känner sig vilsna och misslyckade, känner inte igen sin egen roll i det nya.

Och så bär de med sig minnen och sorg över dem som förlorats.

Krigsmentaliteten som Somasundaram nämner har rotats djupt, inte minst inom armén.

I januari släppte FN:s kommitté mot tortyr en ny rapport, som ifrågasätter Sri Lankas vilja att reda ut människorättsbrotten under kriget. Den beskriver också hur polis och armé än i dag använder bortföranden och tortyr.

Rapporten gjorde ett starkt nedslag, för den kom precis två år efter att Sri Lanka valt en ny regering – för att ta itu med precis dessa saker. President **Maithripala Sirisena** gav 2015 en rad vallöften: att bryta med korruptionen, att snabba på försoningsprocessen och att göra konkreta förbättringar i norr.

En del steg har tagits, som att börja ge tillbaka ockuperad mark, och reda ut vad som hänt de 20 000 som försvunnit under kriget.

Men det stora, viktiga arbetet att skapa nationell rättvisa haltar.

”Regeringen vill helst lägga locket på, inte utmana, för då kan Mahinda Rajapaksa komma tillbaka i nästa val. Men vad är det för mening att ha en regering om deras händer är bakbundna”, säger människorättsaktivisten **Marisa de Silva**.

FRAMTIDSUTSIKTER

Något som börjat förändras till det bättre är arméns agerande. Minst 160 000 soldater är fortfarande stationerade runtom i städerna och byarna i norr. Under den förra regimen var hot och trakasserier rutin.

”De trakasserade kvinnor som lever ensamma, men det har blivit bättre. De är inte ute på gatorna lika mycket nu. Armén borde vara ett skydd, men vi känner oss säkrare när de inte är här”, säger **S. Varni**, som bor med sina två barn i Kilinochchi.

SRI LANKA

Strax över 20 miljoner invånare. 75 procent är singaleser, 15 procent tamiler och 10 procent muslimer som pratar tamil.

Hon förlorade sin man, som var med i de tamilska tigrarna, i striderna 2009. Familjens hem förstördes helt. Huset har hon byggt upp sedan dess, med hjälp av ett av flera olika återbyggnadsprojekt.

I trädgården springer en hund omkring, bland buskar och odlade grönsaker. För familjen nu, säger S. Varni, handlar framtiden om en enda sak.

”Att mina barn ska utbilda sig. Vi vill aldrig ha krig igen, vi vill ha ett land där vi kan vara fria. Vad som än händer så kommer mina barn klara sig om de har utbildat sig.” •

Skribenten är svensk frilansjournalist.

Seurakuntalaiset rukoilevat kirkossa, joka kokoaa yhteen Yeovillen ranskankielisiä siirtolaisia Länsi-Afrikasta. Pastori tulee Norsunluurannikolta.

YKSI AFRIKKA

Rotusortohallinnon aikana valkoinen väestö asutti Yeovillen kaupunginosaa Johannesburgin keskustassa. Kun valta vaihtui, alueelle muutti mustia eteläafrikkalaisia kaupungin laitamilta ja maaseudulta. Tänään Yeovilleen suuntaavat afrikkalaissiirtolaiset eri puolilta mannerta. Kaupunginosasta on muotoutunut Afrikka pienoiskoossa.

KUVAT JA TEKSTI MIORA RAJAONARY/NATIVE AGENCY

Morsiustytöt ja sulhaspojat astelevat kohti kirkkoa, jossa vietetään kongolaisia häitä. Kongolaiset ovat Yeovillen suurin ulkomaalaisryhmä.

Eteläafrikkalainen **Zanele** kotitalonsa edustalla Yeovillessä. Kaupunginosassa ei ole koettu ulkomaalais-vastaisia mellakoita, kuten monissa muissa Johannesburgin lähiöissä.

Yeovillen rakennukset rapistuvat hyvää vauhtia. Kaupunginosan monikulttuurisuus houkuttelee alueelle kuitenkin uusia keskiluokkaisia asukkaita. Seinään on maalattu Etiopian viimeinen keisari **Haile Selassie**, joka kuoli vuonna 1975. Afrikkalaisille hän on vapaustaistelija, rastafareille vapahtaja.

Miehet pelaavat biljardia La Camerounaise -ravintolassa Yeovillessä. Siellä toisiaan tapaavat ranskankieliset afrikkalaiset, jotka asuvat Johannesburgissa tai sen liepeillä.

Juhlaväkeä kongolaisissa häissä.

Alitta on 44-vuotias eteläafrikkalainen nainen, jonka aviomies on kotoisin Norsunluurannikolta. ”Yeoville on Afrikan pääkonttori, jossa tapaa ihmisiä eri kulttuureista ja elämän aloilta. Siitä syntyy jotain suurta”, hän sanoo.

Patrick on kotoisin Kongon demokraattisesta tasavallasta. Hän myy kongolaisia elokuvia ja musiikkivideoita puodissaan Yeovillessä.

MIORA RAJAONARY ON MADAGASKARILAINEN VALOKUVAAJA, JOKA ASUU ETELÄ-AFRIKAN JOHANNESBURGISSA. YEOVILLEN KAUPUNGINOSASTA KERTOVAN SARJANSA HÄN KUVASI OSANA WORLD PRESS PHOTON ITÄ-AFRIKAN MESTARILUOKKAA, JOKA JÄRJESTETTIIN KENIAN NAIROBISSA MARRASKUUSSA 2016.

AJATUSTEN *TUULETTAJA*

Kestävyystieteen professori **Helena Kahiluoto** veisi Euroopan lantaa Afrikan pelloille. Silloin sadot lisääntyisivät ja aliravitsemus, rehevöityminen ja väkivalta vähenisivät.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ **KUVAT** LIISA TAKALA

"Minulle on luontaista katsoa maailmaa kokonaisuutena, tarkastella isoa kuvaa", Helena Kahiluoto sanoo.

Seinällä oli kyhäelmä, nälkää näkevän lapsen kasvot.

Oli syksy 1970. **Helena Kahiluoto**, 14, oli askarrellut afrikkalaisen lapsen kasvot punaisesta kartongista. Biafran sota oli päättynyt, ja miljoona nigerialaista oli kuollut nälkään ja tauteihin. Uutiskuvat aliravituista lapsista olivat syöpyneet Kahiluodon mieleen.

Kahiluoto poti syvää maailmantuskaa.

Hän loikoili sängyllään Espoon Haukilahdessa, keskiluokkaisella asuinalueella, ja ajatteli maapallon ja ihmiskunnan tulevaisuutta. Ruokaa ei riittäisi kaikille. Vesistöt rehevöityisivät. Sen Kahiluoto oli nähnyt perheensä kesämökillä Vesilahdella, jossa sinilevä sotki uimaveden.

Jotain oli tehtävä, jotta maapallo kestäisi.

Kahiluoto ei halunnut tuhlata luonnonvaroja eikä saastuttaa.

Hän ryhtyi kasvissyöjäksi ja haaveili askeettisesta elämästä. Muutosta maalle, viljelytilan ostamisesta. Hän tuottaisi ruokansa itse ja karttaisi fossiilisen energian käyttöä.

Kunnes hän ymmärsi, että voisi tehdä maailman eteen enemmän.

KOHTALON KYSYMYKSET

Tammikuu 2017. Helena Kahiluoto vetää matkalaukkua perässään helsinkiläiseen kahvilaan, sillä hän on lähdössä kahden aikuisen poikansa kanssa viikoksi Kuubaan.

Kuuba on nähtävä ennen kuin se muuttuu, Kahiluoto sanoo.

On muitakin syitä. Kahiluodon nuorin poika täyttää 25 vuotta. Kahiluoto täytti viime syksynä 60 vuotta, ja mikä parasta, hänet nimitettiin Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Suomen ensimmäiseksi kestävyystieteen professoriksi.

Kahiluoto asuu Juvalla Itä-Suomessa, talossa metsän keskellä, mutta peltoja hän ei viljele.

"Tykkään asua lähellä luontoa", hän sanoo.

Kahiluoto valmistui ylioppilaaksi laudaturin arvosanoin. Hän opiskeli puutarhatiedettä Helsingin yliopistossa, kunnes paneutui maataloustieteeseen ja agroekologiaan, josta hän väitteli maa- ja metsätaloustieteen tohtoriksi tammikuussa 2001.

Ruokaturva ja ruokajärjestelmien kestävyys ovat hänen ominta alaansa.

Ruokaturvalla tarkoitetaan sitä, että ihmisillä on kaikkina aikoina riittävästi turvallista ja ravitsevaa ruokaa. Mutta yksin sillä ei pelasteta maailmaa. Kahiluoto toteaa, että muita ihmiskunnan kohtalonkysymyksiä ovat maapallon ilmaston lämpeneminen, vesien rehevöityminen ja energiantuotanto.

Ne kaikki kytkeytyvät ruokaan ja toisiinsa.

Ne kaikki on ratkaistava, jotta ihmiskunta ja maapallo pelastuisivat.

ISO KUVA MAAILMASTA

Kestävyystieteessä tutkitaan kokonaisvaltaisia muutoksia, joita tarvitaan ihmiskunnan ja maapallon pelastamiseksi. Se on kehittynyt omaksi tieteenalakseen kymmenen viime vuoden kuluessa ja yhdistää useiden tieteenalojen näkökulmia.

Helena Kahiluoto tuntee olevansa elämänsä työssä.

"Minulle on luontaista katsoa maailmaa kokonaisuutena, tarkastella isoa kuvaa."

Kahiluoto on juuri viimeistellyt hakemuksen, jolla hänen tutkimusryhmänsä kumppaneineen pyytää kuuden miljoonan euron rahoitusta.

Tutkittavana on, miten ihmiskunta voi palata ekologisiin ja sosiaalisiin planeettarajoihin.

"Siis kestävyyden rajoihin", Kahiluoto selittää.

"Yksin ekologinen kestävyys ei riitä. Taloudellinen ja sosiaalinen puoli on myös huomioitava, sillä kyse on maailmanlaajuisesta muutoksesta, joka lähtee ihmisistä. Ihmisten pitää voida sitoutua, ja sen vuoksi muutosehdotusten pitää olla oikeudenmukaisia."

Siksi Kahiluoto yhdistää ruoan ja oikeudenmukaisuuden.

Maailmassa tuotetaan vielä tarpeeksi ruokaa, mutta sitä ei riitä kaikille. Noin 850 miljoonaa ihmistä eli joka kahdeksas maapallon asukas on kroonisesti aliravittu. Saharan eteläpuolisessa Afrikassa neljä kymmenestä alle viisivuotiaasta lapsesta kärsii kitukasvuisuudesta, joka johtuu aliravitsemuksesta ja vaikuttaa heidän kehitykseensä.

Satotasoa pitäisi kasvattaa siellä, missä ruoasta on pulaa, Kahiluoto sanoo.

Hänellä on myös ehdotus ratkaisuksi: Afrikkaan pitäisi viedä lantaa.

HYÖTYÄ KAIKILLE

Fosfori ja typpi ovat maatalouden tärkeimmät lannoiteravinteet, ja niiden runsas käyttö näkyy vesistöjen ja peltojen rehevöitymisenä. Fosforia on maaperässä, ja typpeä saadaan ilmakehästä.

Maailmankaupan fosforista valtaosa louhitaan Pohjois-Afrikan Marokosta.

Helena Kahiluoto kertoo ehdotuksestaan:

”SUOMI ON NOUSSUT KÖYHYYDESTÄ. MIKSEI MYÖS AFRIKKA?”

Länsimaissa käytetään liikaa fosforia ja typpeä sisältäviä lannoitteita, joiden ravinteet valuvat vesistöihin. Arvokalojen saaliit vähenevät, luonnon monimuotoisuus kärsii. Kahiluodon tutkimusryhmä on selvittänyt, että Suomessa lannoitefosforia henkeä kohden on peltoihin ja vesistöihin varastoituneena 60-kertaisesti Etiopiaan verrattuna.

Afrikassa lannoitteisiin ei ole varaa, ja sadot jäävät pieniksi.

Siksi osa lannoitteista pitäisi kierrättää kehitysmaihin, kuten Afrikkaan.

”Lanta on helppo ratkaisu. Länsimaissa se on jätettä, jota ei käytetä tehokkaasti. Afrikassa lanta on arvostettua lannoitetta, ja ihmiset osaavat käyttää sitä”, Kahiluoto selittää.

Hän jatkaa, että lantaa voisi kuljettaa tiiviissä muodossa Euroopasta Afrikkaan. Näin vesien rehevöityminen pohjoisessa vähenisi ja sadot etelässä lisääntyisivät.

Mutta lanta on vain yksi esimerkki ravinteiden kierrätyksestä, Kahiluoto toteaa. Myös vesistöjen pohjiin on kasautunut ravinteita, joita voisi kierrättää.

Jotta ravinteiden siirto kannattaisi, niistä pitäisi käydä kauppaa. Yksi rahoitusmalli voisi olla ravinneoikeuksien kauppa, joka muistuttaisi hiilikauppaa. Kun ravinneoikeuksia jaettaisiin, pitäisi huomioida, kuinka paljon kukin maa tai alue on kuluttanut ravinteita, Kahiluoto sanoo.

”Esimerkiksi Afrikan pelloista on poistunut sadonkorjuussa ravinteita, joita ei ole voitu palauttaa köyhyyden vuoksi. Ravinteiden puutteella on ollut vaikutusta satoihin, ja sitä kautta ihmisten aliravitsemukseen ja yhteiskuntien kehitykseen.”

Kun maa tai alue ylittäisi kiintiönsä, sen pitäisi maksaa antamalla lannoiteravinteita muille.

Jos ravinneoikeuksen kauppa toteutuisi, syntyisi uudet maailmanlaajuiset markkinat.

Ruokaturva paranisi, afrikkalaiset voisivat vaurastua. Satojen miljoonien ihmisten ei enää tarvitsisi jättää kotiaan. Yhä useampi afrikkalainen voisi kouluttautua ja saada terveydenhoitoa.

Suomi on noussut köyhyydestä. Miksei myös Afrikka, Kahiluoto kysyy.

MAAILMAN PELASTAJA

Ensin Indonesia, sitten Nepal ja nykyisin Etiopia. Helena Kahiluoto oli 26-vuotias tuore maisteri, kun hän lähti perustamaan metsää kaskeamisen tuhoamille alueille Indonesiaan.

Sen jälkeen hän oli luomassa Suomen puutarharekisteriä. Hän työskenteli tutkijana maa- ja metsätalousministeriössä ja sen jälkeen Maaseutukeskusten liitossa, kunnes tajusi, ettei halua jatkaa virkanaisena Helsingissä.

”Tuli identiteettikriisi.”

Kahiluoto puntaroi elämäänsä. Häntä oli pyydetty uuden luomututkimusaseman johtajaksi Juvalle. Lisäksi hän oli hakenut maisema-arkkitehtuurin opiskelijaksi Espoon Otaniemeen ja YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön FAOn apulaisasiantuntijaksi Nepaliin.

Kahiluoto aloitti Juvan tutkimusasemalla, jossa kehitettiin ravinteiden kiertotaloutta.

Samana keväänä 1988 hänet valittiin FAOn apulaisasiantuntijaksi Nepaliin, jonne hän pystyi sitoutumaan vain vuodeksi. Kahiluodon tehtävänä oli kehittää vihannesten viljelyä, jotta nepalilaiset saisivat enemmän A-vitamiinia ravinnostaan.

Työ kehitysmaissa kiehtoi, mutta Kahiluodon oli palattava Juvalle.

Maa- ja metsätalousministeriö lakkautti luomututkimusaseman vuonna 2006. Kahiluoto jatkoi tutkimustaan ruokajärjestelmien kestävyydestä Helsingin yliopistossa ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa MTT:ssä, nykyisessä Luonnonvarakeskuksessa Lukessa.

Etiopia tuli hänen työpöydälleen vuonna 2008.

Kahiluoto johti Suomen Akatemian hankkeessa tutkimusta siitä, miten ruokaturvaa voisi parantaa ilmastonmuutosta hillitsemällä. Hankkeessa selvitettiin myös, miten etiopialaiset pienviljelijät voisivat päästä hiilimarkkinoille peltometsäviljelyn avulla.

”Pienviljelijät eivät vielä saa lisätuloja hiilimarkkinoilta, vaikka se olisi mahdollista.”

Kahiluotoa kiinnosti, missä vaiheessa hiiltä pääsi karkuun tiloilta kasvihuonekaasuna ja mikä olisi paras tapa sitoa hiiltä.

Kun hiiltä sidotaan maaperään ja kasveihin, maan tuottokyky kasvaa.

”Peltometsäviljely ja hallittu laidunnus vaikuttavat lupaavilta keinoilta”, Kahiluoto sanoo.

”Edellisessä tuotetaan ruokaa ja puita, jotka sitovat hiilidioksidia ilmakehästä ja hillitsevät ilmastonmuutosta. Jälkimmäisessä ylilaidunnettu alue rauhoitetaan, jotta kasvusto uusiutuu ja heinää ja oksia voidaan kerätä eläinten rehuksi.”

MAHDOLLISET MAAILMAT

Väestö kasvaa, maapallon ilmasto lämpenee. Ilmastonmuutos voi leikata jopa kymmenyksen maailman ruoantuotannosta vuosisadan puoliväliin mennessä. Silloin muuttoliike länsimaihin kiihtyy.

Seuraa myös aliravitsemusta, nälänhätää ja väkivaltaa.

”Nälkä on uhka rauhalle. Esimerkiksi käyvät arabikevät ja Syyrian sota”, Helena Kahiluoto sanoo.

Syyrian sotaa ja arabikevättä edelsivät katovuodet, jotka nostivat ruoan hintaa. Satojen menetys ja ruoan puute vaikuttivat myös Etiopian viimesyksyiseen kansannousuun. Kahiluodosta hätäapua pitää antaa, mutta jatkuva ruoka-apu lisää riippuvuutta ja usein yksipuolistaa ruokavaliota.

”On eri asia antaa almuja kuin rakentaa oikeudenmukaista järjestelmää.”

Kahiluoto viittaa globaaliin talouteen, jossa pitäisi olla kaikille yhteiset ja tasa-arvoiset pelisäännöt. Talouden pitää ylipäätään tukea kestävää kehitystä.

”Ajattelutavan on muututtava”, hän sanoo.

”Rohkeita avauksia tarvitaan, vaikka lunta tulisi tupaan.”

Kahiluoto sanoo, että ajatukset ovat tutkijan voimavara etenkin kestävyystieteessä, jossa on hallittava valtavia kokonaisuuksia, nähtävä yhteyksiä asioiden välillä ja esitettävä hullunkurisilta kuulostavia ratkaisuja maailman pelastamiseksi.

Kuten viedä lantaa Euroopasta Afrikkaan.

”Pitää olla kykyä ja halua nähdä mahdollisia maailmoja. Haluan olla parantamassa maailmaa niin pitkälle kuin mahdollista”, Kahiluoto sanoo. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

”ROHKEITA AVAUKSIA TARVITAAN, VAIKKA LUNTA TULISI TUPAAN.”

HELENA MARIA KAHILUOTO

IKÄ: 60

KOULUTUS: Maa- ja metsätaloustieteen tohtori Helsingin yliopistosta

TYÖ: Kestävyystieteen professori Lappeenrannan teknillisen yliopiston Lahden yksikössä

PERHE: Aviomies, professori **Reimund Rötter**. Uusperheessä on neljä aikuista poikaa, kaksi kummankin edellisestä avioliitosta

HARRASTUKSET: Hiihto, luistelu, samoilu metsässä

Naiset vastaanottavat Yhdysvaltain kehitysyhteistyöviraston USAIDin ja brittiläisen Merlin-avustusjärjestön ruokaapua Turkanan alueella Keniassa.

Afrikalla ENITEN HÄVITTÄVÄÄ

Donald Trump on presidenttinä luvannut ajaa ennen kaikkea Yhdysvaltain etua. Afrikassa ja YK:ssa jännitetään, mitä se tarkoittaa kehitysyhteistyölle ja sen rahoitukselle.

TEKSTI MATTI REMES **KUVA** PANOS/FREDERIC COURBET

Yhdysvaltain presidentti **Donald Trump** aloitti virassaan tammikuun lopussa. Heti aluksi hän allekirjoitti määräyksen, joka kieltää Yhdysvaltain rahoittamia järjestöjä jakamasta aborttitietoa ja tekemästä abortteja kehitysmaissa.

Määräys voi vaikuttaa kymmenien yhdysvaltalaisten ja kehitysmaiden järjestöjen toimintaan tulevina vuosina.

Helmikuun lopussa Trump kertoi Yhdysvaltain kongressille suunnitelmistaan lisätä maan puolustusmenoja 51 miljardilla eurolla. Summa katettaisiin säästämällä liittovaltion muista menoista.

Lehtitietojen mukaan presidentti haluaa myös leikata Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon ja kehitysyhteistyöviraston USAIDin rahoitusta jopa 30 prosenttia. Tarkkoja esityksiä leikkaussuunnitelmista ei vielä ole.

KRIITTISIÄ KYSYMYKSIÄ AFRIKASTA

Jo aiemmin sanomalehti *New York Times* sai haltuunsa listan kysymyksiä, joita Donald Trumpin esikunta oli esittänyt ulkoministeriölle ennen hänen virkakautensa alkua.

Erityisen kriittisesti oli kysytty Yhdysvaltain kehitysyhteistyön tarpeellisuudesta ja tuloksista Afrikassa. Lisäksi oli tivattu, miten ulkoministeriö aikoo edistää yhdysvaltalaisten yritysten etuja Afrikassa.

Trumpin hallinto ei ole kommentoinut *New York Timesille* kysymyslistan tarkoitusperiä.

Yhdysvaltain kehitysyhteistyön kohdealueista juuri Afrikalla on eniten hävittävää, sillä Trumpin edeltäjät ovat lisänneet huomattavasti etenkin taloutta ja terveyttä edistäviä ohjelmia Afrikassa.

Bill Clinton hyväksytti kongressissa 2000-luvun alussa AGOA-sopimuksen (African Growth and Opportunity Act), joka laski Yhdysvaltain tuontitulleja Afrikan maiden tuotteille, kuten öljylle ja tekstiileille.

Nyt sopimus on vaarassa, sillä Trump on vaatinut muutoksia kauppasopimuksiin. Se tarkoittaa, että afrikkalaiset tuojat voivat menettää suosituimmuusasemansa.

George W. Bushin vuonna 2003 aloittama PEPFAR (President´s Emergency Plan for Aids Relief) on yhä yksi suurimmista Yhdysvaltain kehitysyhteistyöohjelmista Afrikassa. Se on tähän mennessä rahoittanut hiv/aidsin vastaista työtä noin 66 miljardilla eurolla.

Barack Obaman vuonna 2013 julkistama Power Africa -aloite pyrkii järjestämään sähköä 60 miljoonalle afrikkalaiselle kotitaloudelle ja yritykselle tulevina vuosina. Yksityisten sijoittajien kanssa Yhdysvallat rahoittaa hankkeita, jotka lisäävät muiden muassa tuuli- ja vesivoiman, aurinkoenergian ja maalämmön käyttöä.

YK-RAHA KATKOLLA

New York Times on kertonut myös Donald Trumpin hallinnon suunnitelmista vähentää YK:n rahoitusta 40 prosenttia.

Yhdysvallat on maailmanjärjestön suurin yksittäinen rahoittaja ja vastaa noin viidenneksestä sen budjetista.

Yhdysvaltain kongressin on hyväksyttävä mahdolliset leikkauspäätökset. Siihen on hyvät edellytykset, sillä Trumpin republikaanipuolueella on enemmistö sekä edustajainhuoneessa että senaatissa.

Toisaalta republikaaneissakin on kehitysyhteistyön tukijoita. Kongressi ei voi myöskään irtautua YK-järjestöjen jäsenmaksuista yhtä helposti kuin vapaaehtoisista avustuksista.

Samaan aikaan moni yhdysvaltalainen yritys hyötyy valtion rahoittamista kehityshankkeista.

Esimerkiksi Food for Peace -ohjelma jakaa ruoka-apua kehitys-maihin yli kahden miljardin euron arvosta joka vuosi. Suurin osa viljasta ja muista elintarvikkeista ostetaan yhdysvaltalaisilta viljelijöiltä.

Moni heistä tuki Trumpin valintaa presidentiksi. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.
Juttua varten on haastateltu vanhempaa tutkijaa Anna Kronlundia Ulkopoliittisesta instituutista.

ENITEN RAHAA KEHITYSYHTEISTYÖHÖN

YHDYSVALLAT antoi kehitysyhteistyöhön 29 miljardia euroa vuonna 2015. Rahassa mitattuna se tekee Yhdysvalloista maailman suurimman kehitysyhteistyön rahoittajavaltion.

Summa on kuitenkin vain 0,17 prosenttia Yhdysvaltain bruttokansantulosta, kun YK:n suositus on 0,7 prosenttia.

Vuonna 2015 kahdenvälisen kehitysyhteistyön määrärahoista 61 prosenttia käytettiin terveyshankkeisiin, kuten hiv/aidsin, malarian ja tuberkuloosin ehkäisemiseen ja hoitoon. **Barack Obaman** kaudella korostuivat myös lasten ja äitien terveys sekä perhesuunnittelu.

Valtaosa määrärahoista kanavoitiin kehitysyhteistyövirasto USAIDin kautta.

Yhdysvaltain tärkeimpiä kehitysyhteistyön kohdemaita ovat Afganistan, Irak, Egypti, Kenia ja Nigeria. Ne ovat myös Yhdysvaltain keskeisiä liittolaismaita muun muassa terrorismin vastaisessa sodassa.

Vuonna 2015 Yhdysvallat tuki monenvälistä kehitysyhteistyötä 2,6 miljardilla eurolla. Se on YK:n kehitysjärjestöjen ja kansainvälisten kehityspankkien suurin rahoittaja.

MATTI REMES

SUOMI LISÄÄ TUKEAAN SEKSUAALI- JA LISÄÄNTYMISTERVEYTEEN

EUROOPPA reagoi välittömästi, kun Yhdysvaltain presidentti **Donald Trump** ilmoitti vähentävänsä tukea seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien puolesta tehtävälle työlle.

Alankomaiden She Decides -aloitteen allekirjoittaneet maat lupaavat rahoittaa järjestöjä, joilta Yhdysvallat uhkaa lopettaa rahoituksen. Suomi tukee aloitetta.

Yhdysvaltain leikkaukset koskettanevat muun muassa YK:n väestörahastoa UNFPAa. Järjestö on Suomen merkittävin YK-kumppani seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistämisessä.

"Suomen pitää ottaa entistä vahvempi rooli myös poliittisissa keskusteluissa Euroopan unionissa ja YK:ssa. Meidän on vaikutettava siihen, että kansainvälinen yhteisö kiinnittää huomiota naisiin kohdistuvaan seksuaaliseen väkivaltaan, nuorten oikeuteen saada seksuaalikasvatusta ja -terveyspalveluita sekä turvalliseen äitiyteen", painottaa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Kai Mykkänen**.

Suomi siirtää 20 miljoonaa euroa seksuaali- ja lisääntymisoikeustyöhön muusta kehitysyhteistyöstään. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden painoarvo kasvaa muiden muassa kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä Somaliassa, Afganistanissa ja Keniassa sekä humanitaarisessa avussa Syyriassa.

Summasta yhdeksän miljoonaa euroa kanavoidaan kansainvälisten kansalaisjärjestöjen kautta.

MINTTU-MAARIA PARTANEN

TEKSTI **TIINA KIRKAS**

AFRIKAN TIMANTTI

Botswanassa ei sodita eikä varasteta kansalta rahaa. Siksi maasta ei kirjoiteta kuin salapoliisiromaaneja.

PEKKA PELTOLA. Botswana. Afrikan timantti. Into, 2017.

Moni suomalainen tuntee skotlantilaisen professorin **Alexander McCall Smithin** tarinat Naisten etsivätoimisto numero 1:stä ja sen perustajasta Mma Ramotswesta. Ne kertovat hyvään pyrkivästä, taiten johdetusta ja karjaansa rakastavasta Botswanasta, jossa asuu tyytyväisiä ihmisiä.

Neljän tutkimusmatkansa perusteella Afrikka-tuntija **Pekka Peltola** toteaa kirjassaan *Botswana*, että Mma Ramotswen välittämä kuva on suurin piirtein oikea.

Mihin Botswanan afrikkalainen menestystarina perustuu?

Peltola muistuttaa, että Botswanaa ei koskaan valloitettu siirtomaaksi. Vuosina 1885–1966 se oli omasta pyynnöstään Britannian suojelualue, joka sai vuosikymmenien ajan seurata sivusta muun eteläisen Afrikan poliittista taistoa ja väkivaltaa.

Yhteistyö brittien kanssa jatkui itsenäistymisen jälkeen, kun ensimmäinen presidentti **Seretse Khama** ryhtyi rakentamaan maan hallinto- ja oikeusjärjestelmää.

Botswanaan värvättiin virkamiehiä, jotka oli karkotettu niin ikään itsenäistyneistä Tansaniasta, Ugandasta ja Keniasta. Vastineeksi heidän tuli järjestää botswanalaisille virkamiehille opiskelupaikka samasta yliopistosta, josta olivat aikoinaan valmistuneet.

Botswanan paikalliset heimoperinteet ja -rakenteet säilyivät kuitenkin vahvoina brittiläisen järjestelmän rinnalla. Se oli keino sitouttaa harvaan asutun maan ihmiset osaksi uutta valtiota.

Botswanalaisten side maahan ja varsinkin karjaan on yhä luja. Maassa on arviolta 2,5 miljoonaa lehmää eli hieman enemmän kuin ihmisiä.

ELIITTI EI TUHLAA

Pekka Peltolan mielestä oli Botswanan onni, että se ehti itsenäistyä ennen kuin sen maaperästä löydettiin timantteja vuonna 1967. Näin valtio kykeni pidättämään itsellään puolet timanttien myyntivoitosta.

Tänään timantit tuottavat kolmanneksen Botswanan bruttokansantuotteesta. Varoilla valtio tarjoaa koulutusta ja terveyspalveluja koko maassa. Osan tuloista se rahastoi tulevaisuuden varalle.

Valtion budjetti on ylijäämäinen, velka vähäinen ja valuuttavaranto suuri. Rahaa säästyy, kun armeijaa tarvitaan lähinnä torjumaan tulvia tai ottamaan kiinni sarvikuonojen salametsästäjiä.

Peltola arvioi Botswanan taloudenpitoa pragmaattiseksi. Kuivuuden kaltaisten häiriöiden aikana valtio voi ryhtyä elvyttämään taloutta. Muutoin sitä ohjaavat viisivuotissuunnitelmat.

VALTAAPITÄVIÄ VALVOO VAPAA MEDIA, JA KAIKESTA KESKUSTELLAAN.

Hän myös muistuttaa, että Botswanan hallitseva eliitti ei tuhlaa eikä kerskakuluta. Maan pääkaupungin Gaboronen katukuva on varsin vaatimaton, ja vähäisestäkin lahjonnasta päätyy oikeuteen ja myös vankilaan.

Valtaapitäviä valvoo vapaa media, ja kaikesta keskustellaan, Paavola kirjoittaa.

Ongelmiakin on.

Jonakin päivänä timantit on louhittu loppuun ja Botswanan on keksittävä korvaavia elinkeinoja. Pelkkä karjatalous ei riitä. Teollisuutta ja yrittäjyyttä ei ole kuitenkaan kehitetty juuri lainkaan. Koulutuksen taso on heikko ja ammattiosaaminen riittämätöntä, Peltola kirjoittaa.

Myös hiv/aids aiheuttaa huolta. Vuosina 1988–2008 elinajanodote ehti laskea 63,5 vuodesta 46,3 vuoteen. Vielä viime vuonna joka viides aikuinen oli hiv-positiivinen. Botswana on kuitenkin ensimmäinen afrikkalaisvaltio, joka kustantaa antiretroviraalilääkityksen kansalaisilleen.

Ehkä siksikin on botswanalaisten onni, että yleinen mielikuva maailmalla heidän maastaan on peräisin Mma Ramotswelta, Peltola toteaa.

MENESTYVÄT TYTÖT

KYMMENEN tansanialaista naista kertoo, miten he ovat onnistuneet kouluttamaan itsensä akateemisiin ammatteihin.

Tarinat pohjaavat **Mari-Anne Okkolinin** väitöstutkimukseen Jyväskylän yliopistossa.

Muistot alakouluvuosista ovat ankeita. Kouluista puuttuivat kirjat ja pulpetit. Opettajat kurittivat ankarasti, muut oppilaat kiusasivat. Koulumatka oli pitkä, ja nälkä vaivasi.

Kotona odottivat taloustyöt.

Silti kehnot kouluolot eivät estäneet naisia etenemästä opinnoissaan, sillä puitteet olivat kaikille samat.

Menestyksen ratkaisivat naisten oma kunnianhimo, kurinalaisuus ja työ. Myös vanhempien kannustus ja taloudellinen tuki merkitsivät. Perheen isä saattoi päättää, että käyttää rahansa viinan sijasta tyttärensä kouluttamiseen.

Lisäksi osa opettajista tuki naisten opiskelua ja kehitti heidän itsetuntoaan ennen kaikkea naisina.

Okkoli päättelee, että vanhemmat eivät lähetä tyttäriään edes hyvinvarustettuihin kouluihin, jos he eivät arvosta tyttöjen kouluttamista. On myös tärkeää, että tytöt itse haluavat opiskella ja menestyä. Tasa-arvoinen koulutus vaatiikin huomiota kaikkiin osa-alueisiin, Okkoli toteaa.

MARI-ANNE OKKOLIN. Education, Gender and Development. A Capabilities Perspective. Routledge, 2017.

ENSIN POMMEJA, SITTEN SILTOJA

VIELÄ 1980-LUVULLA humanitaarista avustustyötä kunnioitettiin Afganistanissa.

Ampuminen keskeytyi, kun Punainen Risti ajoi ohi. Auttajat osattiin erottaa sotilaista.

Nyt sotilaat auttavat siviileitä, ja yhä useammat avustusjärjestöt etsivät yhteistyötä sotilaiden kanssa. Se ei ole ongelmatonta, kirjoittaa brittiläinen toimittaja **Peter Gills**.

”Afganistanilaiset eivät ole tyhmiä. Tänään pudotetaan pommeja, huomenna rakennetaan siltoja? Anteeksi nyt vain...?” hän lainaa italialaista **Alberto Cairoa**, joka on työskennellyt Punaisen Ristin kansainvälisen komitean tehtävissä lähes 40 vuotta.

Punainen Risti ja Lääkärit ilman rajoja -järjestö ovat Gillsin mukaan harvoja humanitaarisia toimijoita, jotka edes yrittävät toteuttaa länsimaisen humanitarismin perusperiaatteita eli puolueettomuutta, riippumattomuutta ja tasapuolisuutta.

Järjestöt eivät tukeudu sotilaiden suojeluun vaan perustavat toimintansa pitkäaikaiseen paikallistuntemukseen ja yhteistyöhön konfliktin osapuolten kanssa. Se on ainoa kestävä tapa toimia hauraissa valtioissa, Gills toteaa.

Helppoa se ei ole etenkään Syyriassa, Somaliassa ja Afganistanissa.

Gillsin mielestä humanitaarisen työn periaatteet ovat Euroopan paras lahja maailmalle, eikä niistä tule luopua nykykonflikteissa. Hän myös suosittaa yhteistyötä islamilaisten maiden omien järjestöjen kanssa, jotta ne eivät joutuisi tukeutumaan vain Turkin ja Persianlahden maiden rahoitukseen.

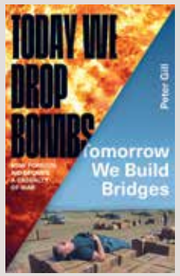

PETER GILL. Today We Drop Bombs, Tomorrow We Build Bridges. How Foreign Aid became a Casualty of War. ZedBooks, 2016.

LAURA CUCH, FROM THE WORK SPIRITUAL FLAVOURS, 2016

POLIITTISEN VALOKUVAN FESTIVAALI 2017: Ruoka / Post-Food 3.2.– 29.4.2017 Suomen valokuvataiteen museo, Helsinki. Tietoa ohjelmasta pvf.fi.

RUOKAKUVIA

RUOKA EI vain tyydytä nälkää. Se on poliittinen teko, joka yhdistää yksilön valinnat maailmanpolitiikan rakenteisiin.

Tänä vuonna Poliittisen valokuvan festivaali keskittyy ruoan etiikkaan. Kuvissa, työpajoissa ja keskusteluissa pohditaan muiden muassa ruokateollisuuden ympäristövaikutusten, aliravitsemuksen ja sotien kytköksiä. Samalla kysytään, kuka hallitsee ja levittää tietoa ruoasta.

De Nalgas tarkoittaa ”perseestä”. ”Alunperin se oli vitsi mutta yhä osuva. Meksikon tilanne on perseestä”, kertovat De Nalgas -yhtyeen laulaja-basisti Karel (vas.) ja kitaristi Puxi.

MEKSIKO

VALTAA VASTAAN

Eliitin etuoikeudet, korruptio ja väkivalta. Meksikolainen punk-yhtye De Nalgas ryöpyttää musiikissaan yhteiskunnan epäkohtia.

TEKSTI MAIJA SALMI **KUVAT** FRANCISCO CAÑEDO

Äänestimme niin kuin ei koskaan ennen, hävisimme, kuten aina. Vallanpitäjämme ovat idiootteja, en äänestänyt sitä tyyppiä, en äänestänyt idioottia!
(De Nalgas: Vergaviota)

Videolla osoitetaan mieltä hallitusta vastaan. Polttopullot lentävät. Kirosanoja ei säästetä.

Miten on mahdollista, että korruptiosta syytetystä **Enrique Peña Nietosta** tuli maan presidentti?

De Nalgas provosoi, mutta punkin tehtävä on ottaa kantaa vihaisella tyylillä.

Myös yhtyeen nimi provosoi: De Nalgas tarkoittaa suomeksi ”perseestä”.

”Nimi oli alunperin vitsi. Se on kuitenkin osuva, sillä laulamme yhteiskunnan epäkohdista. Meksikon tilanne on perseestä”, kertovat yhtyeen kitaristi **Puxi** ja laulaja-basisti **Karel**.

Puxin ja Karelin lisäksi De Nalgasissa soittavat **Boris** ja **Irvio**. 27-vuotiaat miehet ovat tunteneet toisensa lapsuudesta lähtien, kun he asuivat Aragonin lähiössä Mexico Cityssä.

”Ensimmäisen bändin perustimme esiteineinä. Punkia ryhdyimme soittamaan, koska se oli yksinkertaista ja hauskaa”, Puxi ja Karel kertovat.

Punkissa kiinnosti myös asenne: tabuja ei ole eikä ketään kumarreta.

Esikuvistaan Puxi ja Karel mainitsevat brittiläisen Clashin, jonka kantaa ottavat sanoitukset tekivät vaikutuksen. Yhdysvaltalaisten Greendayn ja Pennywisen energistä punkia kuuntelivat monet muutkin nuoret 1990-luvulla.

De Nalgas laulaa kuitenkin espanjaksi, koska se haluaa kertoa Meksikon yhteiskunnasta ja sen ongelmista, kuten väkivallasta.

”Lähiössämme tapahtui arkipäivästä meksikolaista väkivaltaa, kuten bussiryöstöjä. Aina joskus joku ammuttiin kadulle”, Puxi kertoo.

Sanoitusten vuoksi De Nalgas erottuu muista meksikolaisista yhtyeistä. Edes punkissa ei ole tavallista puuttua yhteiskunnan epäkohtiin.

”Muut yhtyeet laulavat rakkaudesta. Meille se olisi luonnotonta”, Puxi sanoo.

PROTESTIHENKEÄ

De Nalgasin jäsenet rakastavat kotimaataan ja ovat huolissaan Meksikon tilasta.

”Hallitukset ovat ryöstäneet, murhanneet ja ajaneet omaa etuaan. On pöyristyttävää, että kansalaiset ovat pysyneet passiivisina eivätkä ole nousseet kapinaan”, Karel sanoo.

Hän viittaa tapaukseen, jossa mielenosoituksen yhteydessä opiskelijoita katosi Ayotzinapan maalaisyliopistosta syyskuussa 2014. Tapaus on selvittämättä ja opiskelijat yhä kateissa.

Puxi puolestaan kertoo Veracruzin osavaltion kuvernööristä, joka oli määrännyt sairaalan antamaan syöpään sairastuneille lapsille solunsalpaajien sijasta tislattua vettä.

”Se, jos jokin, on julmaa”, hän sanoo.

Viime aikoina meksikolaiset ovat osoittaneet mieltään hallituksen politiikkaa vastaan. Tammikuussa hallitus nosti muun muassa bensan hintaa 20 prosenttia.

”Ihmiset protestoivat, koska hallitus on laittanut kansan ahtaalle. Bensan kallistuminen vaikuttaa myös keskiluokkaisiin ja mukavaa elämää viettäviin ihmisiin”, Karel sanoo.

Samaan aikaan **Donald Trumpin** valinta Yhdysvaltain presidentiksi on lisännyt meksikolaisten epävarmuutta. Puheet muurin rakentamisesta maiden rajalle ja teollisuustuotannon palauttamisesta Yhdysvaltoihin huolettavat.

Kadut ovat täyttyneet Trumpin vastaisista protesteista.

”Meksiko on aina kumartanut Yhdysvaltojen suuntaan. Olemme riippuvaisia siirtolaisten rahalähetyksistä. Nyt meidän on pärjättävä omillamme”, Puxi sanoo.

SENSUURISTA HUOLIMATTA

Tervetuloa maahan,
jossa sinut halutaan hiljentää.
Mikään ei edisty, jos et puhu sanoja,
joita halutaan kuulla.
(De Nalgas: Con dinero baila el perro)

De Nalgas arvostelee musiikissaan Meksikon puolueita ja poliittista eliittiä. Siksi yhtye kohtaa sensuuria.

Esimerkiksi Vergaviota-videota ei ole suostuttu esittämään television musiikkiohjelmassa. Radiokanavatkaan eivät juuri soita De Nalgasin musiikkia.

”Jos haluaisimme musiikkiamme Meksikon rockia ja punkia soittavalle kanavalle, emme saisi puhua pahaa hallituksesta. Kanava on valtion omistuksessa”, Puxi ja Karel sanovat.

Yhtye ei ole myöskään tervetullut kaikille musiikkifestivaaleille. Hallituksen lähipiiri omistaa niistä osan, ja se vaikuttaa siihen, minkälaista musiikkia niissä soitetaan.

”Joskus meidät otetaan soittamaan, mutta yhtyeen nimeä ei laiteta esiintyjälistaan”, Karel sanoo.

”Myös muut yhtyeet saattavat pelätä ongelmia, jos he soittavat samassa tilaisuudessa kanssamme.”

De Nalgasille on kuitenkin järjestynyt esiintymisiä ulkomailta. Yhdysvalloissa yhtye on esiintynyt muun muassa yhteiskunnallista rokkia soittavan Molotovin kanssa.

”MUUT YHTYEET LAULAVAT RAKKAUDESTA. MEILLE SE OLISI LUONNOTONTA.”

”Monelle Yhdysvalloissa asuvalle meksikolaiselle keikkamme tarjoaa mahdollisuuden päästä hetkeksi lähemmäksi kotimaata. Etenkin laittomat siirtolaiset ovat asenteeltaan jo valmiiksi punkkareita. He ovat väistäneet luoteja, ylittäneet rajan ja eläneet piilossa vieraassa maassa”, Karel sanoo.

Myös Meksikossa De Nalgasin musiikista on tullut turhautuneiden kansalaisten voimakappaleita, jotka soivat ennen kaikkea mielenosoituksissa.

Se sopii yhtyeelle, joka aio siistiä linjaansa.

”Ehkä sitten, jos asiat muuttuvat parempaan suuntaan”, Puxi ja Karel sanovat. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja

De Nalgas -yhtyeen kappaleita ei kuule radiossa mutta sitäkin enemmän mielenosoituksissa.

Swaumu Ahmady (2. vas.) on palkannut ompelimoonsa neljä työntekijää.

TEKSTI JA KUVA EIJA PALOSUO

KYLÄ-KAUPPAA JA MORSIUSPUKUJA

Naisyrittäjien ja viranomaisten yhteistyö lisää rajakauppaa Tansaniassa.

Tansanialaisella **Felesta Fulugcell**a on vaatimaton mutta siisti kyläpuoti vilkkaalla toriaukiolla Kasulun kylässä lähellä Burundin rajaa. Hän myy asiakkailleen ruokaöljyä ja ihovoidetta.

Viime aikoina kauppa on vilkastunut, kun Fulugce on parantanut tuotteidensa laatua, pakkaamista ja merkitsemistä.

Samalla hänelle on avautunut mahdollisuus käydä kauppaa rajan toisella puolella Burundissa.

”Molemmat lapseni käyvät koulua, ja heillä on kunnolliset vaatteet. Rakennamme myös perheellemme uutta taloa”, Fulugce kertoo.

Fulugce kuuluu sadan tansanialaisen pienyrittäjän naisverkostoon, joka käy kauppaa Tansanian ja Burundin raja-alueella. Verkosto on osa YK:n tasa-arvojärjestön UN Womenin kehitysyhteistyöhanketta.

Hankkeessa naiset saavat yrittäjäkoulutusta ja tietoa rajakaupan muodollisuuksista. Paikallisviranomaiset oppivat tarjoamaan apuaan naisyrittäjille.

Neljän hankevuoden aikana naisyrittäjien ja viranomaisten yhteistyö on parantunut. Se on vähentänyt viidenneksellä lahjontaa rajakaupassa.

Tansanian kauppa- ja teollisuusministeriö on myös luvannut perustaa raja-asemille palvelupisteitä, joista naisyrittäjät saavat tietoa markkinoista, hinnoista ja liiketoimintamahdollisuuksista.

Kaikkiaan UN Women tukee 11:tä naisyrittäjien verkostoa kaikilla Tansanian raja-alueilla. Suomi on yksi UN Womenin merkittävimmistä rahoittajista.

HAAVEENA OMA MUOTITALO

23-vuotias **Swaumu Ahmady** on vastikään perustanut ompelimon, jossa hän suunnittelee ja valmistaa hää- ja juhla-asuja. Pukukankaat hän hankkii Burundista.

Myös Ahmady kuuluu Kasulun kylän naisyrittäjien verkostoon.

”Verkoston tuki on siivittänyt yritykseni kasvuun. Olen näillä kulmilla ainoa, joka on pystynyt palkkaamaan jo neljä työntekijää ja hankkimaan ompelukoneet heidän käyttöönsä.”

”TAVOITTEENI ON, ETTÄ YRITYS KASVAA JONAIN PÄIVÄNÄ SUUREKSI JA MENESTYKSEKKÄÄKSI MUOTITALOKSI.”

Asiakkaita yrityksellä on jopa 50 kuukaudessa.

Nuoren vaatesuunnittelijan silmät säteilevät, kun hän kertoo tulevaisuuden haaveestaan.

”Tavoitteeni on, että yritys kasvaa jonain päivänä suureksi ja menestyksekkääksi muotitaloksi.” •

Kirjoittaja on tiedottaja ulkoministeriön kehitysviestinnän yksikössä.

NAISYRITTÄJYYTTÄ TANSANIAN RAJA-ALUEILLA

- YK:n tasa-arvojärjestön UN Womenin, Tansanian viranomaisten ja järjestöjen hanke, joka tukee naisyrittäjien rajakauppaa.
- 3 000 naista on saanut tukea yrittäjyyteensä ja rajakauppaan vuodesta 2012.
- Tansanian rajaseuduilla toimii 11 alueellista verkostoa, jotka kouluttavat naisyrittäjiä ja helpottavat heidän asiointiaan rajaviranomaisten kanssa.
- UN Women on yksi Suomen tärkeimmistä monenkeskisen kehitysyhteistyön kumppaneista. Vuonna 2016 Suomen UN Womenin yleisrahoitus oli 10 miljoonaa euroa.

KOONNUT **MINTTU-MAARIA PARTANEN**

APUA MILJOONILLE SYYRIALAISILLE

25-VUOTIAS Nasmiyah käärii vilttiä vastasyntyneen poikansa ympärille ja tarjoaa pullosta lisäravintoa. Libanonissa talvi on kylmä tilapäisasuntoon majoittuneelle äidille, vaikka syyrialaispakolaiset saavat vaatteita ja huopia. Nasmiyah pakeni Syyrian sotaa muutama vuosi sitten.

Syyrian sota on jatkunut jo kuusi vuotta. Yli kuusi miljoonaa syyrialaista on paennut maan sisällä. Liki viisi miljoonaa elää pakolaisina naapurimaissa.

Syyriassa ja sen lähialueilla apua koordinoivat YK:n pakolaisjärjestö UNHCR ja YK:n kehitysohjelma UNDP. Vuonna 2015 yli kaksi miljoonaa ihmistä sai ruoka-apua, yli kolme miljoonaa ihmistä pääsi lääkäriin ja liki 600 000 lasta sai psykososiaalista tukea. Lähes kolmen miljoonan pakolaisen ja paikallisen ihmisen vesihuolto koheni Syyrian naapurimaissa.

Suomi tukee YK-järjestöjen ja suomalaisten kansalaisjärjestöjen humanitaarista avustustyötä ja kehitysyhteistyötä syyrialaispakolaisia isännöivissä maissa.

VETTÄ JA VESSOJA ETIOPIALAISILLE

”HUOLEHDIN vesipisteestä ja valvon, että kaikki kyläläiset saavat riittävästi vettä”, kertoo etiopialainen **Yelibe Yibelu**.

Yibelun kylä rakensi kaivon Suomen vesiohjelman tuella. Enää hänen perheessään ei kärsitä vatsataudeista, koska sillä on puhdasta vettä, vessa ja käsienpesupaikka.

Suomi on Etiopiassa kehittänyt mallin, joka takaa vesiohjelmien kestävyyden. Paikalliset yhteisöt säästävät ensin tarvittavan aloitussumman ja sen jälkeen hakevat tukea käymälän tai vesipisteen rakentamiseen. Yhteisöt myös vastaavat niiden rakentamisesta ja huollosta. Vähintään puolet hankkeiden rahoituksesta tulee Etiopiasta.

Vuoden 1994 jälkeen vesipisteitä on rakennettu liki 18 000 ja 840 000 taloutta on saanut käymälän. Ne ovat hyödyttäneet noin 4,2 miljoonaa ihmistä Etiopian maaseudulla.

› *Lue lisää tuloksia kehityslehti.fi/100-kehitystulosta*

100 Kehitys*tulosta*

Suomi on tehnyt kehitysyhteistyötä 1960-luvulta lähtien. Satavuotiaan Suomen kunniaksi ulkoministeriö julkaisee Kehitys–Utveckling-lehden verkkosivuilla sata kehitystulosta vuoden 2017 aikana.

MEERI KOUTANIEMI, GRAFIIKKA: JUHO HILLIVIRTA

SILPOMINEN SEIS!

”SAIN TIETÄÄ silpomisen seurauksista ja päätin, etten suostu silvottavaksi. Varsinkin nuorille synnyttäjille siitä seuraa pahoja vammoja ja kipuja. Kysyin vanhemmiltani, haluavatko he minun elävän terveenä”, kertoo 13-vuotias etiopialainen **Brianesh**.

Nyt nuori ihmisoikeusaktivisti kampanjoi kylässään ja koulussaan tyttöjen ympärileikkausta vastaan lastenoikeusjärjestö Plan Suomen tuella.

Arvioidaan, että jopa 200 miljoonan tytön ja naisen sukupuolielimet on silvottu. Jos tapaa ei kitketä, määrä kasvaa 15 miljoonalla vuoteen 2030 mennessä.

Plan Suomen lisäksi Pelastakaa Lapset, Solidaarisuus, Suomen Lähetysseura ja World Vision tekevät työtä silpomisen lopettamiseksi. Niiden toiminta-alueilla jopa 90 prosenttia tytöistä on säästynyt ympärileikkaukselta.

Kansalaisjärjestöt saavat tukea toimintaansa kehitysyhteistyövaroista.

Myös YK:n tasa-arvojärjestö UN Women, lastenavunrahasto Unicef ja väestörahasto UNFPA vaativat tyttöjen ja naisten ympärileikkausten lopettamista. Suomi on UN Womenin ja UNFPAn suurimpia yleisrahoittajia.

Tietovisan oikeat vastaukset:
1) c 2) d 3) b 4) c 5) b 6) d 7) a 8) c 9) c 10) a

”Opin *työkavereiltani,* kuinka onnistuisin.”

Seela Sinisalo oppi Keski-Amerikassa, kuinka paljon voimaa kannustuksella ja kiitoksella on.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ **KUVA** SAMULI SIIRALA

”Työskentelin vesi- ja sanitaatioasioiden neuvonantajana SICAssa, joka on kuin Keski-Amerikan EU. Minun piti selvittää El Salvador~~in juomaveden~~ laatuvaatimukset. Ministeriöstä ei vastattu, eivätkä nettisivut toimineet, joten lähdin ministeriöön.

Löysin ministeriön viimeisestä nurkasta vedenlaadusta vastaavan insinöörin, joka tunsi vaatimukset. Rahaa ei ollut, laatutarkastukset olivat jääneet.

Olin silti yllättynyt. Keski-Amerikassa valtaelimet ovat heikkoja. Uusi ministeri voi vaihtaa kaikki työntekijänsä tai mullistaa käytännöt. Vastassa voi olla välkky tai yksinkertainen virkamies, joka on ministerin sukulainen tai tehtävässä, joka ei vastaa hänen ammattitaitoaan.

Asioita ei voi sanella. Niistä neuvotellaan.

Opin paikallisilta työkavereiltani, kuinka onnistuisin. Aluksi saatoin kertoa, että tunnen juomaveden kansainväliset laatuvaatimukset. Sitten pyysin, että virkamies selittäisi, miten niitä sovelletaan paikallisesti. Näin annoin asiantuntijuuden virkamiehelle.

Minun piti saada virkamies innostumaan työstään. Tiesin onnistuneeni, jos virkamies ehdotti, mitä hän voisi tehdä. Olin epäonnistunut, jos viikon kuluessa ei kuulunut mitään. Yleensä näin kävi, jos asioita yritti hoitaa puhelimessa ilman tapaamista.

Seurasin myös esimiestäni rajaseutujen köyhiin kyliin ja kuuntelin, kuinka hän kannusti ja kiitti kyläläisiä. Puheet ovat tärkeitä. Olennaista on vedota tunteisiin. Mitä useampi kyläläinen liikuttui, sitä paremmin yhteistyö jatkossa sujui.

Tajusin, että asiat onnistuvat, jos ihmiset ovat tarpeeksi motivoituneita. Pitää olla mukava ja luoda hyvät henkilökohtaiset yhteistyösuhteet. Näin asioita pystyi edistämään, vaikka korruptio oli valitettavan yleistä.” •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

SEELA SINISALO

IKÄ: 33

KOULUTUS: Hallintotieteiden maisteri Tampereen yliopistosta vuonna 2012 ja ympäristöinsinööri Tampereen ammattikorkeakoulusta vuonna 2008

TYÖSKENTELI: Vesi- ja sanitaatioasioiden neuvonantajana Keski-Amerikan alueellisen integraatiojärjestön SICAn ruokaturva- ja ravitsemusohjelmassa Presanca II:ssa vuosina 2013–2016

JATKAA TYÖHÖN: Aloitti kehitysrahoitusyhtiö Finnfundin ympäristö- ja yhteiskuntavastuuasiantuntijana marraskuussa 2016

EI PUHTAALTA PÖYDÄLTÄ

”ONNEA VAIN saapuvan postin selvittämiseen”, toivottaa Afrikan unionin komission etelä-afrikkalainen puheenjohtaja **Nkosazana Dlamini-Zuma** tšadilaiselle seuraajalleen **Moussa Faki Mahamatille**.

Tansanialainen pilapiirtäjä **Godfrey Mwampembwa** eli Gado on täyttänyt postilaatikon pääkalloilla, konekivääreillä ja asevöillä. Ne muistuttavat tuoretta puheenjohtajaa Burundin, Etelä-Sudanin ja Darfurin konflikteista.

Postin seassa pilkottavat myös vaalivilppiin opastava käsikirja, selvitys unionin rauhanturvaoperaatioista ja muistutus jäsenmaiden maksamattomista jäsenmaksuista.

Työtä Moussa Fakilla riittää, kun hän pyrkii edistämään Afrikan unionin tavoitteita eli valtioiden yhtenäisyyttä, vakautta sekä poliittista ja taloudellista yhdentymistä.

Jo puheenjohtajan valinta tammikuun lopun kokouksessa osoitti, etteivät yksimieliset päätökset synny helposti. Moussa Fakin nimitys vaati seitsemän äänestyskierrosta, joista ensimmäinen käytiin jo kesällä.

Jotain hyvää alkuvuoden kokouksessa kuitenkin tapahtui.

Afrikan unioniin kuuluvat nyt kaikki mantereen 55 valtiota, kun Marokko palasi takaisin jäseneksi. Maa erosi unionin edeltäjästä Afrikan yhtenäisyysjärjestöstä vuonna 1984 vastalauseena sille, että jäsenvaltioiden enemmistö hyväksyi Länsi-Saharan itsenäisyyden. •

TIINA KIRKAS

kehitys utveckling

JULKAISIJA
Ulkoasiainministeriö
Viestintä- ja kulttuuriosasto
Kehitysviestintä
PL 481, 00023 Valtioneuvosto

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
Verkossa kehityslehti.fi/tilaa-lehti/
Puhelimitse tiistaisin ja torstaisin klo 9–11/Lönnberg
040 536 9001.

TOIMITUSNEUVOSTO
AD Teemu Heinilehto
toimittaja Janne Hopsu
asiantuntija Lyydia Kilpi
apulaisosastopäällikkö Kristiina Kuvaja-Xanthopoulos
osastopäällikkö Jouni Mölsä (pj.)
toiminnanjohtaja Salla Nazarenko
professori Anja Nygren
professori Jukka Pirttilä
osastopäällikkö Satu Santala
toimittaja Jyrki Saarikoski
toimittaja Sami Sillanpää
toimittaja Aishi Zidan

PÄÄTOIMITTAJA
Minttu-Maaria Partanen
0295 351 958
minttu-maaria.partanen@formin.fi

TOIMITUSSIHTEERI
Tiina Kirkas

ULKOASU Sissu Muhujärvi

PAINATUS Lönnberg, Helsinki

ISSN 0787-0418

Lehden sisältöä lainattaessa on lähde mainittava. Artikkelit edustavat kirjoittajiensa kantaa.

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kehitys-Utveckling on tilaajille maksuton.

Kehitys-Utveckling 2.2017 ilmestyy toukokuussa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

4041 0017
Painotuote

QM5 2

100 kehitys-tulosta

ONNEKSI OLKOON, AUTOIT YLI 10 MILJOONAA LASTA KOULUUN!

Lisäksi autoit kahdeksaa miljoonaa äitiä saamaan apua synnytyksiin. Viiden miljoonan naisen ja lapsen ravinto monipuolistui. Tämän kaiken mahdollisti Euroopan unionin kehitysyhteistyö vuonna 2015.

Julkaisemme 100-vuotiaan Suomen kunniaksi sata kehitystulosta Suomen kehitysyhteistyöstä. Olet ollut auttamassa niistä jokaista.

Katso, mitä työllä on saatu aikaan: kehityslehti.fi/100-kehitystulosta

#SUOMI100& MAAILMA

Puolet itsenäisyyden ajastaan satavuotias Suomi on antanut enemmän kehitysapua kuin vastaanottanut. Sen kunniaksi ulkoministeriö on tuottanut **#Suomi100 & maailma** -tietovisan.

Saatat hämmästyä, mitä kaikkea suomalaiset ovat saaneet aikaan yhdessä muiden kanssa.

Testaa tietosi: kehityslehti.fi/suomi100-peli